Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН № 104 (8404). 31 май, 1984 йил ● ПАЙШАНБА ● Баҳоси 3 тийин.

ПАХТАКОР ВА МЕХАНИЗАТОР ЎРТОҚЛАР!

● Кунлар исиб, ҳарорат кўтарилмоқда, ғўзанинг ривожи ҳам тезлашмоқда. Парваришни бутун чоралар билан кучайтириш зарур. ● Далаларни бегона ўтдан тезда тозалаш, экинни қондириб суғоришга алоҳида эътибор берайлик. ● Бригадаларнинг кузатувчилари, ҳашарот тушган пайкалларни зудлик билан аниқланг. Унга қарши курашнинг энг самарали усулларини дарҳол қўлланинг. ● Ғўзани минерал ўғитлар билан озиқлантиришни ўз муддатида туғаллаш учун курашинг. Маҳаллий ўғитдан фойдаланишда илғорлар тажрибасига қатъий амал қилайлик.

ТАШАББУСКОР пахтакорлар изидан

ҲАР ТУПИ СЕРҲОСИЛ БЎЛАДИ

БРИГАДАМИЗ аъзолари учун ўтган йил катта зафар йили бўлди. Заршуносларимиз гектаридан 37,5 центнердан хирмон кўтариб, зиммага олган социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажардилар. Пахта ҳосилдорлиги бир йил ичида гектар бошига 7 центнер ортди.

Хўш, биз «оқ олтин»дан мўл ҳосил етиштиришга қандай қилиб эришдик? Аввало, пахтачиликдаги прогрессив «Тошкент технологияси»га қатъий амал қилганлигимизни алоҳида қайд қилиб ўтиш ўринлидир. Ерни экишга барвақт ва сифатли тайёрлаш, барака уруғини қадаш, ғўзага ишлов беришдан тортиб, ҳосил йиғим-теримигача бўлган барча тадбирларнинг ўз вақтида, агротехника талаблари асосида ўтказилиши пахтакорларимизга пахтадан мўл, эртаги ва сифатли ҳосил етиштириш имконини берди.

Ўтган йил якунларини танқидий нуқтаи назардан чуқур таҳлил қилиб чиққан бригадамиз аъзолари агар мавжуд имкониятлар тўла ишга солинса, пахта ҳосилдорлигини янада ошириш мумкин деган қарорга келдилар. Шунинг учун ҳам биз областимиз ва районимизнинг бир группа уста пахтакорлари бошлаган қимматли ватанпарварлик ташаббусига якдиллик билан қўшилиб, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг шонли 60 йиллиги нишонланадиган қутлуғ йилни зарбдор меҳнат, янги режалар йилига айлантиришга, 42 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камида 50 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтаришга азму қарор қилдик.

Гектаридан 50 центнердан, бунинг устига ҳам эртаги, ҳам сифатли ҳосил етиштиришга сўз берганлигимиз зиммамизга катта масъулият юклашини бригадамизнинг ҳар бир аъзоси яхши билади, албатта. Шунинг учун ҳам биз аҳиллик билан ишлаяпмиз, ҳар бир агротехник тадбирни ўз вақтида ва сифатли бажаришга алоҳида эътибор бераётирмиз.

«Меҳнатнинг қаймоғи — ҳосилнинг салмоғи» дейди тажрибали пахтакорлар. Бу гапнинг замирида катта маъно, улкан ҳикмат бор. Пахтадан мўл ҳосил етиштираман деган пахтакор ва механизатор астойдил меҳнат қилиши, ердан меҳнатини, ғўзадан меҳрини аямаслиги керак.

Биз шундай қиляпмиз. Чигит экишни колхозда биринчилар қатори тугатгач, уни тупроқнинг табиий намига текис ундириб олдик. Айни кунларда эгатларда маржондек тизилиб турган мурғак ғўза қатор ораларини сифатли юмшатаяпмиз, бегона ўтларни таг-томири билан йўқотиб, ниҳолларни ёш гўдакдек ардоқлаб, деҳқон меҳрига қондиряпмиз.

Пахтакорларимиз ғўза парваришини ҳаёт синовидан ўтиб, ўзининг афзалликларини амалда кўрсатган «Тошкент технологияси»га қатъий амал қилган ҳолда ўтказмоқдалар. Бу ўринда фурсатдан фойдаланиб бир фикрни айтмоқчиман. Баъзи бригада бошлиқлари билан суҳбатлашиб қолсангиз, улардан «ғўза қатор ораларини фалон марта юмшатамиз, фалон марта озиқлантириб, фалон марта суғорамиз» деган сўзларни эшитасиз. Афтидан улар ҳамма гап ишнинг, агротехника тадбирларининг миқдорида эмас, балки сифатида эканлигини ва ноўрин, ортиқча сарфланган меҳнат, сифатсиз бажарилган иш пахта етиштиришга кетадиган сарф-харажатларнинг, бинобарин, пахтанинг таннархи ортиб кетишига, колхозчилар оладиган даромаднинг камайишига олиб келишини унутиб қўядилар. Демоқчиманки, ҳар бир ишнинг ҳам ўз вақтида, ҳам сифатли бажаришгина ҳосил тақдирини ҳал қилади, пахта таннархини арзонлаштириш имконини беради.

Бригадамиз аъзолари ер-тупроқ шароити, ишчи кучи ҳисобга олинган ҳолда тузилган технологик картага қатъий риоя этиб пухта иш юритмоқдалар. Технологик картага кўра бу йил ғўза қатор ораларини 5 марта культивация қилишимиз, экинни 3 марта озиқлантириб, 4 марта суғоришимиз лозим. Ортиқча, айниқса сифатсиз бажарилган ишга ҳақ тўланмаслигини бригадамизнинг ҳар бир аъзоси яхши билади.

Пахтакорларимиз ялпи ҳосилнинг камида 90 процентини «зангори кема»лар бункерларидан тўкиш, четдан ишчи кучи жалб этмаган ҳолда ўз кучлари билан йиғиб-териб олишга аҳд қилганлар. Шунинг учун ғўзаларнинг ҳозирдан машинабоп қилиб ўстирилишига, далаларнинг бегона ўтлардан тоза бўлишига алоҳида эътибор бераётирмиз. Ҳозиргача ғўза қатор оралари 2 марта сифатли культивация қилинди. Бригадага бириктилган чопиқ тракторини ўзим бошқараяпман. Экин қатор ораларининг сифатли юмшатилишида, культиваторга ишчи органларининг тўлиқ ўрнатилганлиги муҳим аҳамиятга эга бўлаётир. Ғўза парваришида В. Темиров, Л. Бондаренко, Г. Мўлдабоева, М. Останақулова каби илғор колхозчилар алоҳида жонбозлик кўрсатишяпти.

Шундай. Мўл, эртаги ва сифатли ҳосил етиштирилиши фидокорона меҳнатга, тадбиркорликка, тажриба ва маҳоратнинг ишга солинишига боғлиқ. Буни яхши англаган бригадамиз аъзолари юбилей йилида бир тан, бир жон бўлиб ишлайдилар ва Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг шонли 60 йиллигини гектаридан 50 центнердан «оқ олтин» етиштириш билан кутиб оладилар.

С. ФАХРИДДИНОВ,
Янгийўл районидаги «СССР 60 йиллиги» колхозининг бригада бошлиғи.

● ОҚҚЎРҒОН районидаги «Ленинобод» колхози пахтакорлари республикамиз юбилейи йилида 1575 гектар ерда деҳқончилик қилишмоқда. Бугунги кунда хўжаликда 37 центнерлик маррани эгаллаш учун қизғин кураш бормоқда. Ниҳолларга комплекс ишлов бериш, об-ҳаётга қондириш, бегона ўтлардан тозалаш ишлари юксак унум билан олиб борилаяпти. Бу борада механизатор Шариф Бектемиров алоҳида намуна кўрсатиб меҳнат қиляпти. Тажрибали механизатор ҳар куни ўз агрегатини унумли ишлатиб, 8—9 гектар майдондаги ғўза қатор ораларига сифатли ишлов беришга эришяпти. Суратда: механизатор Ш. Бектемиров.

А. Мальцев фотоси.

ХУШХАБАРЛАР

МАЖБУРИЯТ ҲИСОБИГА

Калинин районидаги «Партия XX съезди» колхози аъзолари районда биринчилар қатори давлатга пилла топшириш йиллик планларини ортиғи билан бажаришди. Пландаги 13,9 тонна ўрнига 14,1 тонна саноат хомашёси етказиб берилди. Бу муваффақиятни қўлга киритишда илғор пиллакорлардан Соҳиба Қорабоева, Ўғилой Ғоппорова, Юсуфжон Орипов ва Обид Одиловлар сингари кишиларнинг қўшган ҳиссалари салмоқли бўлди. Улар ҳар қути уруғдан 100—112 килограммдан «кумуш тола» олишди.

Хўжаликда давлатга пилла топшириш давом этаяпти. «Кумуш тола» ижодкорлари бу йил жами пилла салмоғини 17 тоннага етказиш учун астойдил курашишяпти.

Шунингдек, райондаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги», Гагарин номли, «Москва» совхозлари, Калинин номли, «Москва» колхозлари аъзолари ҳам мажбурият ҳисобига пилла топширишни бошлаб юборишди.

ТАШАББУСКОР пиллакорлар изидан • 2180 ТОННА УЧУН •

БЕКОБОДЛИК ПИЛЛАКОРЛАР ЗАФАРИ

Куни-кеча Бекобод районидан хушхабар келди. Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 60 йиллик юбилейини турли жабҳаларда муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олишга аҳд қилган район меҳнаткашлари қувончли ғалабани қўлга киритдилар. Районда йилнинг дастлабки ҳосили — пилла топшириш плани муддатидан олдин ортиғи билан адо этилди. Район пилла қуритиш идорасига мўлжалдаги 200 тонна ўрнига 202 тонна «кумуш тола» топширилди. Ҳар қути қурт уруғидан 72 килограммдан қимматбаҳо хомашё етиштирилди. Ҳосилнинг асосий қисми юқори сортларга топширилди.

Райондаги «КПСС XXV съезди», Ойбек номли совхозлар, «Победа», Дзержинский номли колхозлар маррага биринчи бўлиб келдилар.

Ҳамма хўжаликлардаги 55 та пиллачилик бригадаси ўртасида социалистик мусобақанинг тўғри йўлга қўйилганлиги ҳам муҳим аҳамиятга эга бўлди. Айниқса, Улфат Мирзаева, Сафар Усмонов, Фароғат Хидирова, Масоли Азимов, Нарзулла Худойқулов, Жўрабой Эгамбердиев сингари ташаббускорлар етакчилигидаги коллективларнинг меҳнатлари таҳсинга лойиқ бўлди. Бу бригадаларнинг З. Субанова, Н. Солиев, Ж. Ёдгорова, О. Тошматова, Ш. Абдусалимов, Т. Хидирова каби илғор пиллакорлари ҳар қути қурт уруғидан 120—130 килограммдам ҳосил олишди.

Район пиллакорлари мавсум охиригача ялпи ҳосилни 220 тоннага етказишга азму қарор қилишди.

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Тошкент области саноат корхоналари меҳнаткашлари давлат планлари ва социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажариш учун мусобақани кенг ёйиб, меҳнатда катта ғалабани қўлга киритдилар. Маҳсулот реализацияси ҳамда кўпчилик муҳим буюмлар турларини ишлаб чиқариш бўйича шу йилнинг беш ойлик топшириғи муддатидан илгари — 30 майда бажарилди. Ой охиригача пландагидан ташқари 33 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулот реализация қилинади.

Ўн биринчи беш йиллик тўртинчи йилининг январь—май ойларида Тошкент, Ангрен, Бекобод, Янгийўл шаҳарлари, Калинин ва Тошкент районлари саноат корхоналари коллективлари социалистик мажбуриятларини бажаришда энг яхши курсаткичларга эришдилар.

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пилла етиштириш ва давлатга сотиш планини муддатидан илгари бажарганликлари учун қуйидагилар область Ҳурмат тахтасига ёзиладилар.

БЕКОБОД РАЙОНИ БЎЙИЧА

Дзержинский номли колхоз (раиси А. Эгамназаров, партия ташкилотининг секретари А. Маматмуродов, касаба союз ташкилотининг раиси Б. Жўраев, комсомол комитетининг секретари С. Деҳқонов, пиллачилик агротехниги А. Тўрақулов).

«КПСС XXV съезди» совхози (директори Қ. Қозоқбоев, партия ташкилотининг секретари Й. Шукуралиев, касаба союз ташкилотининг раиси Ф. Ҳамроқулов, комсомол комитетининг секретари В. Мирзақулов, пиллачилик агротехниги И. Искандарова).

«Победа» колхози (раиси Б. Ўтамов, партия ташкилотининг секретари Ҳ. Турдибоев, касаба союз ташкилотининг раиси П. Рисбоев, комсомол комитетининг секретари А. Бойжигитов, пиллачилик агротехниги Н. Худойқулов).

«Коммунизм» колхози (раиси Н. Абдураҳимов, партия ташкилотининг секретари А. Ҳасанов, касаба союз ташкилотининг раиси В. Маматқулов, комсомол комитетининг секретари Б. Холиқулов, пиллачилик агротехниги А. Қўшматов).

ТИНЧ МЕҲНАТ ПОСБОНЛИГИДА

КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. У. Черненко комсомол ташкилотлари секретарларининг умумармия кенгашида сўзлаган нутқида ёшларни Ватанга меҳр-муҳаббат ва унинг душманларига нафрат руҳида, юксак сиёсий, синфий хушёрлик, жасоратга доимо тайёрлик руҳида яна ҳам зўр қатъият билан тарбиялаш вазифасини қўйди. 30 май куни Катта Кремль саройида бўлиб ўтган кенгашнинг ялпи мажлисида ана шу вазифани бажариш йўллари муҳокама қилинди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Мудофаа министри, Совет Иттифоқи Маршали Д. Ф. Устинов, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари, бир қанча министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, ҳарбий бошлиқлар, сиёсий ходимлар, бўлинмалар, қисмлар ва кемалар комсомол ташкилотларининг секретарлари президиумдан жой оладилар.

Ялпи мажлисда докладларни муҳокама қилиш давом эттирилди.

Нотиқлар Коммунистик партия билан Совет ҳукумати Қуролли Кучлар олдига қўйган вазифаларни ҳал этишда армия ва флот комсомол ташкилотларининг ролини янада кучайтириш билан боғлиқ кўпгина масалалар юзасидан фикр-мулоҳазаларини билдирдилар. Социалистик мусобақада армия ва флот ёшларининг активлигини кучайтириш, мусобақанинг тарбиявий имкониятларидан тўлиқ фойдаланиш, илғор қўшилма ва қисм номини олиш учун, жанговар ва сиёсий тайёргарликда энг юксак кўрсаткичларга эришиш учун курашга комсомоллар билан ёш жангчиларни жалб этиш зарурлиги таъкидлаб ўтилди.

Комсомол ташкилотлари секретарлари умумармия кенгашининг тавсиялари маъқулланди.

Йиғилиш аҳли КПСС Марказий Комитетига, ўртоқ К. У. Черненкога баланд руҳ билан мактуб қабул қилди. Кенгаш қатнашчилари партияни ўз йўлбошчиси ва устози деб билиб, бундан буён ҳам унга эргашиб боришга, партиянинг программавий мақсадларини амалга оширишга, тинимсиз курашга тайёр эканликларини билдирдилар. Биз учун дейилади мактубда, партиянинг ишидан, Ватан манфаатларидан азизроқ нарса йўқ. Биз учун боболаримиз ва оталаримиз мардлик ҳамда қаҳрамонлик кўрсатиб жанг қилган идеалларни рўёбга чиқаришдан кўра юксак шараф йўқ.

Армия комсомоли Қизил Байроқ ордени билан мукофотланганлигини армия ва флот комсомоллари уларнинг жанговар меҳнатига берилган юксак баҳонинг далили деб билмоқдалар. Бу мукофот муқаддас ҳарбий бурчни фидокорона бажаришга — совет халқининг тинч меҳнати посбонлигида сергак бўлиб туришга, социалистик Ватанни кўз қорачиғидек асрашга илҳомлантиради.

Кенгаш армия ва флот комсомоллари, барча совет жангчилари КПСС XXVI съездининг тарихий қарорларини яна ҳам зўр қатъият ва фидокорлик билан амалга оширадилар, Қуролли Кучларнинг жанговар шайлигини мустаҳкамлайдилар, социализмнинг улуғ ғалабаларини пухта ҳимоя қиладилар, деб КПСС Марказий Комитетига ваъда берди.

Комсомол ташкилотлари секретарларининг умумармия кенгаши ўз ишини туғаллади.

(ТАСС).

ЎЗАРО ИҚТИСОДИЙ ЁРДАМ КЕНГАШИГА АЪЗО БЎЛГАН МАМЛАКАТЛАРНИНГ ОЛИЙ ДАРАЖАДА ЎТКАЗИЛАДИГАН ИҚТИСОДИЙ КЕНГАШИ ТЎҒРИСИДА

Келишиб олинганига мувофиқ июнь ойининг ўрталарида Москвада Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг олий даражадаги иқтисодий кенгаши ўтказилади.

ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИГА МУКОФОТ

Касаба союзларининг Бутуниттифоқ Марказий Совети ўқув тарбия ишларидаги юксак кўрсаткичлари учун Тошкентдаги 5-техника билим юртини ВЦСПСнинг мукофоти ва Дипломи билан тақдирлади.

КОНКРЕТ ҲАРАКАТ ПРОГРАММАСИ

Ўртоқ К. У. Черненконинг комсомол ташкилотлари секретарлари умумармия кенгашида сўзлаган нутқи биз, ёш тракторсозларда ёрқин, ўчмас таассурот қолдирди. Ленин комсомолининг хизматларига берилган юксак баҳо, партиянинг ёшлар ташкилотлари фаолиятини янада такомиллаштириш тўғрисидаги оталарча ғамхўрлиги ҳар биримизни астойдил тўлқинлантирди. Константин Устиновичнинг нутқида берилган маслаҳат ва кўрсатмалар биз учун конкрет ҳаракат программасидир.

Партия бизга билдираётган ишонч мени ва ишдаги ўртоқларимни илҳомлантириб, янги куч-ғайрат бахш этмоқда. Кўп минг кишилик коллективимизнинг катта қисми комсомол ва ёшлардан иборат бўлиб, улар ишлаб чиқариш топшириқларини адо этишга салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Масалан, бирлашма меҳнатчилари йил бошидан буён пландан ташқари ўнлаб трактор ва ярим миллион сўмликдан кўпроқ запас қисмлар ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқаришди. Комсомоллар ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш резервларини қидириб топиш учун авж олдириб юборган ҳаракат, бригада иш методи жорий этилганлиги кўп даражада шунга эришишга ёрдам берди. Комсомол-ёшлардан иборат коллективларнинг кўпчилиги ана шундай метод асосида ишлашга ўтди.

Мен прицеп йиғувчи комсомол-ёшлар бригадасида ишлайман. Бу бригада корхонада биринчилардан бўлиб ягона наряд асосида меҳнат қила бошлади ва мунтасил юксак кўрсаткичларга эришиб келмоқда. Актив тарбиявий иш ҳам бунга ёрдам бермоқда. Биз бу ишни ёшларнинг ўсган маънавий талаб-эҳтиёжларини ҳисобга олиб уюштирмоқдамиз. Кўпгина комсомолларимиз ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда олий мактаблар ва техникумларда ўқишни давом эттирмоқдалар.

Лекин биз ўз ишларимизни кун талаблари билан қиёслаб, камчиликларимизни ҳам яққол кўриб турибмиз. Ўртоқ К. У. Черненко ўз нутқида жуда тўғри қайд этиб ўтганидек, биз баъзида энг муҳим проблемалардан четда қолиб, эскирган методлар билан иш кўрмоқдамиз.

Биз партиянинг ишончига жавобан ёшларни коммунистик руҳда тарбиялашда комсомолнинг ролини ошириш учун куч-ғайратимизни аямаймиз, ишлаб чиқариш вазифалари ва социал вазифалар ҳал этилишини бутун чоралар билан жадаллаштириш учун ишнинг янги самарали форма ва методларини топамиз.

Маҳамат ҚОСИМОВ,
«Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг йиғувчи-слесари, ВЛКСМ XIX съезди делегати.

(ЎзТАГ).

ЯЙЛОВЛАР САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРАЙЛИК

КАЛИНИН РАЙОНИДАГИ ОХУНБОБОЕВ НОМЛИ СОВХОЗНИНГ ЯЙЛОВЛАР САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ТАЖРИБАСИГА БАҒИШЛАНГАН РЕСПУБЛИКА СЕМИНАР-КЕНГАШИДАН

ЯЙЛОВ кўрки мол билан, ўт-ўлан билан дейдилар. Табиат тантилик қилса-ю, вақти-вақти билан ёғингарчилик бўлиб турса қир-адирлар, сойликлар, кўм-кўк майсаларга бурканади. Бундай яйловларда боқилган мол, қўйқўзи тез етилади, семиради, соғлом бўлиб ўсади. Улардан яхши насл олинади.

Лекин табиатнинг тантилигидан кўра инжиқлиги устун келиб қолганида эса қир-адирлар тап-тақир чўлга айланади қолади. Табиий ўтлардан қишлов учун мўлжалдаги пичан тайёрлаш мушкуллашади. Бу чорвадорлар олдига бир қатор қийинчиликларни, муаммоларни кўндаланг қилиб қўяди.

Бироқ олимлар, тажрибакорлар билан бамаслаҳат иш юритиб, ҳар қандай муаммоларни ҳам ҳал қилиш мумкин. Охунбобоев номли совхоз чорвадорларининг фаолияти бунга ёрқин мисолдир. Совхозда кейинги йилларда яйловларнинг самарадорлигини оширишга қаратилган ибратли ишлар бажарилди. Совхоз раҳбарлари, мутахассислари Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ботаника институти олимларининг тавсияси, бевосита амалий ёрдамида бундан бир неча йил илгари яйловларга қурғоқчиликка чидамли ўтларни экиб кўпайтиришга киришган эдилар. Буларнинг ичида изен ўти ўзининг серҳосиллиги, табиий офатларга, касалликларга чидамлилиги ва тўйимлилиги билан ажралиб туради. Тажриба участкаси кенгайиб, ҳозирги кунда изензорлар 4,5 минг гектарга етди. Эндиликда об-ҳавонинг қандай келишидан қатъий назар чўл шароитида барқарор ем-хашак базасини вужудга келтириш учун барча шарт-шароитлар яратилгандир. Ҳар гектаридан ҳар йили ўртача 30 центнердан пичан ҳосили олинмоқда. Қиш оғир келган кунларда ҳам қўй-қўзиларни қишловдан муваффақиятли олиб чиқиш мумкин бўляпти. Чунки изензорларда қўйларни бутун йил давомида ўтлатиб боқиш мумкин.

Яқинда совхозда хўжаликнинг бу илғор тажрибасини ўрганиш ва оммалаштиришга бағишланган республика семинар-кенгаши ўтказилди. Кенгашга республиканинг турли областларидан қўйчилик, чорвачилик хўжаликларининг раҳбарлари, мутахассислари, таниқли ўсимликшунос олимлар, қишлоқ хўжалиги органларининг ходимлари таклиф этилган эди.

Семинар қатнашчилари совхознинг отарларида бўлиб олимларнинг бевосита ёрдамида яратилган қўйларнинг сержун, серғўшт янги зотлари билан танишдилар. Бундай қўйларнинг тирик вазни гўштга топширилганида ўртача 56—57 килограммдан кам бўлмайди. Қўчқорларнинг вазни эса 80—90 килограммга етади.

Сўнгра меҳмонлар изензорларда бўлдилар. Кўп йиллик, 1—2 йиллик изен, терескен, палин сингари қурғоқчиликка чидамли ўтларнинг ўсиши ва ривожи билан танишдилар. Совхоз директори, республикада хизмат кўрсатган чорвадор А. Бакиров уларга ўз тажрибалари ҳақида гапириб берди.

— Изен чўл шароитида бебаҳо ўсимлик,— деди у,— у экилгач, албатта, унинг атрофлари тўсиқлар билан ўралиши керак. Акс ҳолда мол тушиб пайҳон қилиши мумкин, меҳнатлар зое кетади. Мана бу изенларнинг уруғини қор устига сенган эдик. Яхши униб чиқди, келаси йил бир қаричдан ошади. Илдизи 7—8—10 метр чуқурликкача бориб етади. Терескен ўти ҳам ғоят ҳосиятли. 30 йилгача илдизига қурт тушмайди. Бу изензорларга октябрь—март ойларида қўй қўямиз. 15—20 кун ўтгач, бу қўйлар семира бошлайди, соғлом ўсади. Ҳозирги кунда 600 гектар майдонда 1,5 йиллик изен ўсмоқда. Бу йил уруғини оламиз ҳамда пичан учун ўрамиз. Ана шу пичандан бир қисми қўйчивонларга берилади.

Совхозда изензорларнинг бир қисми уруғчилик учун ажратилади ва бу ерда алоҳида кузатиш ишлари олиб борилади. Ҳар йили мўл изен уруғи олинади ва уни сотишдан катта фойда кўрилмоқда. Ўтган йили 50 тонна изень уруғи олинди. Республиканинг турли хўжаликларига, Қозоғистон республикаси ҳамда Монголия халқ республикасига жўнатилди.

Совхоз раҳбарлари Тошкент қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва ирригациялаш инженерлари институти олимлари билан ҳамкорликда яйловларни механизациялаш юзасидан ҳам катта иш олиб бормоқдалар. Изен, кейреук, терескен, полин сингари озуқа ўтларини ўриш, қуритиш, уруғини ажратиб олиш, экиш ишлари механизация ёрдамида бажарилмоқда. Масалан, СК-5 «Нива» комбайни қайта реконструкция қилиниб, унинг ёрдамида изен ўрилиб уруғи ажратилиб, тозаланади.

Семинар қатнашчилари изен экинининг агротехникасига оид турли саволлар бердилар. Бу саволларга совхоз раҳбарлари, мутахассислар, олимлар жавоб беришди.

Семинар ишига республика қишлоқ хўжалиги министри А. Уркинбоев якун ясади.

Н. РИХСИЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

● «ВИСОТСТРОЙ» тресті 1-қурилиш бошқармаси бинокорлари Октябрь колхоз бозори савдо марказини жадал қурмоқдалар. Суратда: шу қурилишда меҳнат қилаётган илғор бунёдкорлардан А. Макаров, В. Маҳмудов ва В. Харитоновлар ўзаро суҳбат қилмоқдалар.

М. Нуриддинов фотоси.

ДИҚҚАТ, ЯНГИЛИК!

СУНЪИЙ ҚУМ

«Главсредазирсовхозстрой»нинг Бекободдаги темир-бетон буюмлари ва бинокорлик материаллари комбинатида сунъий қум тайёрлаш цехи ишга туширилди.

...Комбинатга шағал ортган самосваллар узлуксиз кириб келаяпти. Бу ерда темир-бетон лотоклари тайёрланиши сабабли қум-шағал аралашмасидан фойдаланиб бўлмайди. Лекин яқин атрофда шағаллар оз эмас. Шу сабабдан ҳам корхонада иш нормал тарзда давом этиши учун янги цех ишга туширилди.

Комбинат директори Н. Турубар билан бирга янги цехга йўл оламиз.

— Сунъий қум тайёрлаш цехини ташкил этишга ҳожат бормиди?— деб сўраймиз Н. Турубардан.

— Албатта. Ҳамма гап шундаки, авваллари биз фойдаланаётган карьерларда қум деярли қолмади. Қурилиш индустрияси учун кўплаб маҳсулотлар етказиб бераётган комбинатимизнинг нормал ишлаши учун эса қум жуда зарур. Албатта, табиий қум камайиб кетди, деб бўлмайди. Улар жуда кўп. Лекин ҳамма гап шундаки, янги карьерларни очиш қўшимча 10 минглаб сўмлик маблағни сарфлашни тақозо этади. Қолаверса янги карьер комбинатдан неча километр узоқда бўлиши ҳам мавҳум бўлиб, бу эса қурилиш материалларини ташиш учун яна қўшимча маблағ сарфлашни талаб этади.

— Демак, сунъий қум тайёрлаш бирмунча арзонга тушаяпти, дейиш мумкинми?

— Худди шундай. Бу ўринда янги карьерларни очиш учун кетадиган маблағни ҳисобга олсак биз ҳақ бўламиз. Янги цехимизда тайёрланаётган бир кубометр қум аввалги табиий қумга нисбатан қиммат эмас.

Цехда ҳозирча битта майдалаш машинаси ўрнатилган. У шағалларни аста-секин майдалаб, қумга айлантиради. Сўнгра улар тайёр маҳсулот ишлаб чиқаришда — хом ашё ўрнида ишлатила бошланади.

— Ажойиб қурилма,— дейди комбинат директори. — Ишлаш принципи ҳам бизга маъқул тушди. Бу ме-

РЕПОРТАЖ

ханизмда металлдан тайёрланган парчалар (стержен) асосий ролни ўйнайди. Улар барабанда ҳаракат қилиш орқали тошларни қумга айлантиради. Шу ўринда неча тийинга қимматга тушаяпти, деган савол туғилиши мумкин. Ҳамма гап шундаки, тошларни майдалаб, қумга айлантириб берадиган металл парчалари доимий эмас. Уларни вақти-вақти билан алмаштириб туриш керак. Ана шунинг ҳисобига бироз харажатни талаб этади.

Бу қурилма йилига 70 минг тонна қум тайёрлаб беради. Иккинчи ана шундай қурилма шу йилнинг ўрталарига бориб ишга тушади. Натижада цех икки баравар кўп маҳсулот тайёрлай бошлайди.

Иқтисодчилар ҳозирча янги цехни ишга тушириш неча минг сўмлик иқтисодий самара келтиришини аниқ ҳисоблаб чиққанларича йўқ. Лекин шуни ишонч билан айтиш мумкинки, бу цех катта фойда келтириши аниқ. Бундан олдин фойдаланиб келинган карьер Бекободдан 8 километр узоқда эди. Шу ернинг ўзида ҳам қум ажратиб олиниб, кўплаб шағал тўпланиб қолган. Энди уларни ҳам хом ашё ўрнида ишлатиш мумкин.

Комбинатда сунъий қум тайёрлаш цехининг ишга туширилиши «Главсредазирсовхозстрой»нинг «Жиззахстепстрой», «Голодностепстрой» территориал бошқармалари, «Таджикирсовхозстрой» тресті қурилиш бошқармаларининг бир маромда ишлашларига ёрдам берди. Чунки, бекободликлар шу ташкилотларга ўз маҳсулотларини етказиб берадилар. Янги цехнинг қурилиши комбинатни реконструкция қилиш мақсадида ўтказилаётган кенг ҳажмдаги ишларнинг бир қисми холос. Шу тарзда корхона ўз қувватини тобора ошириб боряпти. Яқин келажакда эса навбатдаги тадбир — «Фарҳод» типидаги марказдан қочма қурилма ўрнатилади. Шундан сўнг қўриқдаги хўжаликлар учун кичик ҳажмдаги қувурлар етказиб берила бошланади.

Ю. ЛИСОВ,
«Главсредазирсовхозстрой»нинг «Оргтехстрой» институти матбуот маркази мухбири.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ 1983 ЙИЛ ИЮНЬ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИ АМАЛДА!

ТАРБИЯВИЙ ИШЛАРНИНГ АЖРАЛМАС ҚИСМИ

Инсон ҳаёти ва фаолиятининг кўпгина томонлари, ахлоқ нормалари, урф-одатлар таркиб топган анъаналар воситасида тартибга солиб борилади. Бу эса турмуш тарзини шакллантиришда муҳим роль ўйнайди. Шунинг учун ҳам социалистик маросимлар ва анъаналарни кенг пропаганда қилиш, уларни меҳнаткашларнинг турмушига сингдириш идеологик ишнинг ғоят муҳим, ажралмас қисми ҳисобланади.

Социалистик анъаналар ва маросимлар кишилар ўртасида янгича муносабатлар ўрнатишга, уларни коммунистик идеалларга садоқат руҳида тарбиялаш, жамият манфаати йўлида фидокорона меҳнат қилиш, коллективизм ва ўртоқлик, инсонпарварлик фазилатларини, юксак гражданлик масъулияти ҳиссини қарор топтиришга хизмат қилади. Шунинг учун ҳам уларнинг тарбиявий аҳамияти каттадир.

Район партия комитети, бошланғич партия ташкилотлари, совет органлари янги урф-одатлар ва маросимларни кенг пропаганда қилиш, меҳнаткашлар турмушига сингдириш учун муҳим тадбирларни амалга оширмоқдалар. Бу соҳадаги ишлар янгича урф-одат ва маросимларни пропаганда қилиш ҳамда меҳнаткашлар турмушига сингдириш бўйича район Совети томонидан аниқ мақсадга йўналтириб турилибди.

Ҳозирги пайтда колхоз ва совхозларимизда, аҳоли турар-жойларида коммунистик шанбаликлар, умумхалқ ҳашарлари ўтказиш энг яхши анъаналардан бирига айланган. Бу ҳаракатда гап фақат масаланинг иқтисодий томонида эмас. Шанбаликлар ва ҳашарлар кенг меҳнаткашлар оммасининг ғайрат-шижоатини ва ижодий ташаббускорликларини жўш урдиряпти, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш хислатларини тарбиялаяпти. Уларни ўтказишда Далварзин ремонт-механика заводи, Ленин номли колхоз, педагогика билим юрти партия ташкилотлари диққатга сазовор тажриба тўплаганлар. Бу ва бошқа коллективларда шанбаликлар ва ҳашарлар чинакамига катта меҳнат байрамига айланади.

Давлатимиз ва халқимизнинг байрамларини кенг нишонлаш ҳам кенг меҳнаткашлар оммасини ватанпарварлик руҳида тарбиялаш вазифаларига хизмат қилмоқда.

Фашистлар Германияси устидан эришилган ғалабанинг 40 йиллиги яқинлашиб келаётганлиги муносабати билан меҳнаткашларни, айниқса, ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш янгича мазмун билан бойимоқда. Бу ишда ёшларнинг уруш ветеранлари билан учрашувларини ташкил этиш, йигитларни Совет Армиясида хизмат қилишга тантанали суратда кузатиш каби тадбирлар муҳим аҳамият касб этмоқда.

ЯНГИЧА АНЪАНА ВА МАРОСИМЛАР — ҲАЁТГА!

Кўпгина янгича анъана ва маросимлар меҳнат кишисини, жамият манфаатлари йўлида қилинган ҳалол меҳнатни шарафлашга хизмат қилмоқда. Партия ташкилотлари бу ишда ёшларни ишчилар сафига, колхозчиликка қабул қилиш каби тадбирлардан кенг фойдаланмоқдалар. Жумладан, кейинги икки йил ичида Далварзин ремонт-механика заводида ёшларни ишчилар синфи сафига қабул қилишга бағишланиб бир неча бор тантанали маросим ўтказилди. Бу маросимларда 25 йигит-қизга ишчи гувоҳномалари топширилди. Корхонанинг донгдор ишчилари ўз ўринбосарларини бу тантанали кун билан қизғин табрикладилар, уларга ишчи улуғ номига муносиб бўлиш, коммунистчасига меҳнат қилиш юзасидан наказлар бердилар. «Победа» ва Ленин номли колхозларда эса ёшларни колхозчи деҳқонлар сафига қабул қилиш ҳам ана шундай тантанали вазиятда ўтказилади.

Янги урф-одатлар ва маросимларни пропаганда қилиш ҳамда меҳнаткашлар турмушига сингдиришда маданий-оқартув муассасаларининг роли каттадир. Кейинги пайтларда бу муассасаларда мазкур соҳадаги ишлар анча жонланди. Районимиз кутубхоналарида социалистик анъана ва маросимларга бағишланган китоб кўргазмалари ташкил қилинган. Янги урф-одатларни пропаганда қилишда «Далварзин» совхозидаги 4-, Навоий номли колхоздаги 42-кутубхоналарда, «Чаноқ» клубида қизиқарли ишлар қилиняпти.

Янгича маросимларни пропаганда қилишни атеистик тарбия билан узвий боғлиқ ҳолда олиб боргандагина кўзланган натижага эришиш мумкин. Районимиз партия ташкилотларида атеистик пропаганда таъсирчанлигини кучайтириш учун қатъий чоралар кўрилмоқда. Корхона ва хўжаликларда, ташкилот ва муассасаларда атеистик тарбияга оид бурчаклар, стендлар ташкил этилган. Кутубхоналарда эса «Фан ва дин» китоб кўргазмалари мавжуд. «Билим» жамияти район ташкилоти меҳнат коллективларида атеистик тарбияни янада кучайтиришга қаратилган мавзуларда тез-тез лекция ва суҳбатлар ўтказиб турипти.

Бироқ, ҳали районимизда атеистик тарбия савияси ҳам, янгича урф-одатлар ва маросимларни меҳнаткашлар турмушига сингдиришнинг аҳволи ҳам партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитетининг июнь (1983 йил) Пленуми талабларига тўла жавоб беради, деб айта олмаймиз. Биз социалистик анъаналарни пропаганда қилиш ва турмушга сингдиришда бир мунча муваффақиятларга эришганлигимизга қарамай тўйларни, гражданлик маросимларини ўтказишдаги жиддий камчиликлардан қутула олмаяпмиз. Айрим партия ташкилотлари тўйларни камтарона, ортиқча сарф-харажатларсиз ўтказишни йўлга қўйишга етарлича эътибор бермаяптилар. Масалан, А. Мавлонов номли, «Авангард» совхозларида, Дзержинский номли колхозда тўй комиссиялари тузилганига қарамай улар фаолияти сезилаётгани йўқ.

Янгича урф-одатлар ва маросимларни пропаганда қилиш ҳамда меҳнаткашлар турмушига сингдириш бўйича район Совети ўз вақтида тўйларни замонамизга мос равишда ўтказиш юзасидан тавсиялар ишлаб чиққан эди. Бу тавсиялар район газетасида ҳам эълон қилинди. Аммо, Ойбек номли, «Ленинград» совхозлари, қатор қишлоқ Советларидаги тўй комиссиялари бу тавсияларни ҳар бир оилага етказиш чораларини кўрмаяпти. Оқибатда ушбу хўжаликлар ва қишлоқ Советларида ҳали ҳам тўйларда ортиқча исрофгарчиликларга йўл қўйилиши ҳоллари учраб турипти.

Биз атеистик пропаганда самарадорлигини ошириш учун ҳам таъсирчан чоралар кўришимиз керак. Айниқса, бу ишда атеистик тарбия билан шуғулланадиган барча ташкилот ва муассасалар — маданий-оқартув муассасалари, «Билим» ва китобсеварлар жамиятлари, жамоат ташкилотлари ишини мувофиқлаштириш яхши самара берган бўлар эди.

Район партия комитети бу муаммоларни ҳал этиш учун зарур тадбирлар белгилаб, уларни амалга оширишга ҳаракат қилмоқда. Ҳаётимизнинг ёрқин кўринишлари бўлган янгича урф-одатлар ва маросимлар меҳнаткашларимиз турмушидан мустаҳкам ўрин олишига астойдил интилмоқдамиз.

Қ. ХУРРАМОВА,
Бекобод район партия комитетининг секретари.

БИНОКОРЛАР САФИ ОРТМОҚДА

Тошкентдаги 63-ўрта ҳунар-техника билим юрти ибратли ишларни амалга ошираяпти. Янги ўқув йилидан бу даргоҳга электр монтажчилар ва ёғоч ўймакорлиги каби касблар бўйича ҳам ёшлар қабул қилинади. «Главташкентстрой» оталиғидаги бу ҳунар маскани бу йил 412 йигит-қизни меҳнат қучоғига узатади. Яна икки йилдан кейин эса бу кўрсаткич 600 тага етади.

Билим юртида касб эгаллаш учун ҳамма шарт-шароитлар мавжуд. 20 дан зиёд спорт секциялари, шоферлик курси мунтазам фаолият кўрсатмоқда.

С. СУЛТОНОВ.

ҚУТЛОВ

ИЖОДИГА БАРАКА

Акбаржон Аҳмедов Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти тарих-филология факультетининг ўзбек тили ва адабиёти бўлимида ўқиб юрган кезларида илмий-амалий конференцияларда докладлар билан фаол иштирок этарди. Институтни имтиёзли диплом билан тамомлагач, дастлаб Ўзбекистон ССР Давлат ўқув-педагогика нашриётида редактор бўлиб ишлади. Сўнг Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институтига келди. Йигирма уч йилдирки шу ерда, ўзбек тили бўлимида илмий ходим бўлиб ишлаб келаяпти. У 1965 йилда ҳозирги замон ўзбек тили синтаксисининг кам ўрганилган соҳаларидан бири — «Ўзбек тилида сўроқ гаплар» мавзуида кандидатлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилди. Изланишлар давомида «Ўзбек тилида синтактик қайта бўлиниш», «Тўлиқсиз гапларнинг илмий таҳлили», «Сўроқ гапларнинг функционал типлари», «Ўрин ва пайтни аниқлашга қаратилган сўроқ гаплар» каби мақолалари билан «Ўзбек тили ва адабиёти», «Совет мактаби» журналларида мақолалар эълон қилди. Ўзбек тилининг академ грамматикасини яратишда фаол қатнашди. 1976 йилда босилиб чиққан икки жилддан иборат «Ўзбек тили грамматикаси» китобига кирган кўпгина мақола ва рисолалар А. Аҳмедов қаламига мансубдир.

У изланишларни давом эттирди. 1979 йилда «Ўзбек тилида гапнинг коммуникатив турлари» монографияси «Фан» нашриётида чоп этилди. Бу монографияда коммуникатив муносабатларда фаол қатнашадиган сўроқ, дарак, буйруқ гап турлари ва уларнинг ўзига хос грамматик-интонацион қурилиши натижасида ҳосил бўладиган эмоционал экспрессив хусусиятлар изчил талқин этилди.

Акбаржон Аҳмедов ҳозир ҳам илмий мақолалари билан «Совет мактаби», «Ўзбек тили ва адабиёти» журналлари, «Ўқитувчилар газетаси» саҳифаларида тез-тез кўзга ташланиб туради. Унинг «Нотиқлик санъати», «Тил бойлиги», «Тил — лектор қуроли», «Агитаторнинг нутқ маданияти ҳақида» каби рисолалари оғзаки агитация кадрлари учун яхши қўлланмадир. 1976 йили нашр этилган «Ўзбек тилининг имло луғати»га ҳам ҳисса қўшди.

Ҳозир А. Аҳмедов «Ўзбек тилида синтактик қурилишнинг ривожланиши ва такомиллашуви» мавзуида докторлик диссертациясини тайёрламоқда. Акбаржон Аҳмедовни 50 ёши билан қутлар эканмиз, унинг ижодий ишларига барака тилаймиз.

М. АСОМИДДИНОВА,
А. БОБОЕВА,
филология фанлари кандидатлари.

● **Муҳайё ОИХЎЖАЕВА бир неча йилдан бери Калинин райони марказидаги аҳолига маиший хизмат кўрсатиш уйида ишлаб келмоқда. Тикувчилик касбини пухта эгаллаган бу моҳир чевар нормани ҳар куни 110 процент ва ундан ҳам ошириб адо этмоқда.**

М. Даминов фотоси.

СЕРУНУМ МАШИНАЛАР

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йиллиги номли Тошкент тикувчилик бирлашмаси коллективи социалистик мажбуриятнинг муҳим бандини бажарди. Бу ерда янги потоклар ишлай бошлади. Корхонада ярим автоматлар ва универсал машиналар ўрнатилди. Булар энг муҳим операцияларни бажаришни енгиллаштирди ва жадаллаштирди. Тошкентлик тикувчилар янги технология асосида ишлашга ўтиш учун тайёргарлик кўриб, Горький ва Ереванданги турдош корхоналарда стажировка ўтдилар.

Янги серунум машина-ускуналарни ўз ичига олувчи янги потоклар беш йиллик охиригача республикадаги барча тикувчилик корхоналарида барпо этилади. Бу эса меҳнат унумдорлигини оширади, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини яхшилайди.

(ЎзТАГ мухбири).

РЕСПУБЛИКАМИЗ БЎЙЛАБ

● Наманган кўчаларида автобус маршрутларининг бекатларида **АЖОЙИБ ПАВИЛЬОНЛАР** пайдо бўлди. Бу павильонлар маҳаллий архитектура планлаштириш бошқармасининг мутахассислари томонидан якка лойиҳалар асосида қурилган. Шаҳардаги йирик саноат корхоналари ва ташкилотлари шу павильонларни пай асосида қурмоқдалар. Йил охиригача 70 та пассажир павильони область марказининг автобус магистралларини кўркамлаштиради.

● Қўқондаги «Большевик» заводининг ишчилари корхона территориясидан чиқмай туриб, **КЎПГИНА МАИШИЙ ХИЗМАТДАН** фойдаланишлари мумкин. Завод ҳовлисида парҳез таомлар зали бўлган 350 ўринли ошхона, чойхона қурилган, бу ерда саноат моллари ва озиқ-овқат маҳсулотлари билан савдо қиладиган магазинлар бор. Китоб магазини, омонат кассаси, почта бўлими, «Союзпечать» дўкони, сартарошхона ишчиларга хизмат кўрсатмоқда. Заводда буюртмалар столи ташкил қилинган.

Фарғона тўқимачилик комбинатида, «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмасида, маҳаллий механика заводида ҳам комплекс маиший хизмат кўрсатиш ташкил қилинган.

● «Ўзбекистон» фирма савдо бирлашмаси магазинларида мактаб ўқувчилари учун кийим-кечак савдо кўргазмалари ташкил этилган бўлиб, у «мактаб бали учун» шиори остида ўтмоқда. Кўргазмага қўйилган моделларнинг ҳаммасини республика кийим-кечак моделлар уйининг мутахассислари ишлаб чиққан.

(ЎзТАГ).

ТЕХНИКАНИ АВАЙЛАЙЛИК ВА УНДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНАЙЛИК

СССР Озиқ-овқат программасини муваффақиятли бажариш кўп жиҳатдан қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини интенсивлашга, агротехника даражасини оширишга, қишлоқ хўжалигида комплекс механизацияни кенг жорий этишга боғлиқдир. Бу вазифани ҳал этишда Тошкент области колхоз ва совхозлари қудратли моддий-техника базасига эгадир.

Область қишлоқ хўжаликларининг машина-трактор паркларида ҳозир 18 мингта трактор, 1200 тадан ортиқ комбайн, салкам 3 мингта пахта териш машинаси, қарийб 6 мингта юк автомобили, 12,3 мингта трактор прицепи ва бошқа хил техника воситалари бор. Маълумки, пахта ва бошқа хил экинларни етиштиришда механизацияга йил сайин кўпроқ таянмоқдамиз.

Партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари техникадан самарали фойдаланишга, уларни намунали сақлашга ҳамиша эътибор бериб келмоқдалар. Бу соҳада Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли, Коммунистик районидаги «Ленинский путь», Бекобод районидаги Ленин номли, Оққўрғон районидаги Вотинцев номли колхозлар, Оҳангарон районидаги «Оҳангарон», Ғалаба районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозлари каби илғор хўжаликлар бой тажриба тўплаганлар.

Область, район халқ контроли комитетлари, группа ва постлар техникани ўз вақтида ремонт қилиш, сақлаш бўйича мунтазам рейд ва текширувлар ўтказиб бормоқда. Бу тадбирларда мутахассислар, депутатлар, комсомол прожектори штаби аъзолари ҳам актив иштирок этмоқдалар.

Шу йилнинг февраль ойида область колхоз ва совхозларида қишлоқ хўжалиги техникасидан фойдаланиш, уларни сақлаш ва ҳисобдан чиқариш қоидаларига амал қилишнинг аҳволи оммавий текширувдан ўтказилди. Текширувда 186 та колхоз, совхоз ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари қамраб олинди. Текширувда 570 киши, шу жумладан группа ва постларнинг 370 аъзоси, маҳаллий Советларнинг 193 депутати иштирок этди.

Текширув давомида бир қатор хўжаликларда техникани асраб-авайлаш, умрини узайтириш бўйича партия ва ҳукуматимиз кўрсатмалари қониқарсиз равишда бажарилаётгани маълум бўлди. Область хўжаликлари типовой ремонт устахоналари билан 60 процент, техника хизмати пунктлари билан 50 процент, машиналар сақланувчи айвонлар ва майдонлар билан 89 процент, автогаражлар билан 80 процент атрофида таъминлангандир. Айрим хўжаликларда шундай объектлар қуриш планлари йил сайин бажарилмай келяпти.

Область қишлоқ хўжалиги бошқармаси ва область мева-сабзавот маҳсулотлари агросаноат бирлашмасининг бундай қурилишлар учун ажратган капитал маблағи ўтган йили тўла ўзлаштирилмади. Қишлоқ хўжалиги органларининг инженерлик хизмати иши сусайиб кетганлиги учун эса тракторлар ва бошқа хил машиналарни сақлашда хўжасизликка йўл қўйилди, муддатидан олдин техникани ҳисобдан чиқаришга мажбур бўлинди. Бундай нуқсонлар Оҳангарон, Бўка, Ғалаба, Бекобод, Калинин, Коммунистик ва бошқа районларнинг айрим хўжаликларида кўпроқ кўзга ташланмоқда.

Ўтган йилнинг декабрь ойида область колхоз ва совхозлари чорвачилик фермаларида механизм ва ускуналардан қандай фойдаланаётганлиги ҳам текширувдан ўтказилди. Оммавий рейд давомида Оққўрғон, Оржоникидзе, Ўрта Чирчиқ, Янгийўл ва бошқа районларнинг айрим хўжаликларидаги фермаларни механизациялаш планлари ўз вақтида бажарилмаётганлиги маълум бўлди. Уларда техника хизмати даражаси ниҳоятда паст, машина ва ускуналар ремонтга муҳтождир. Кўпгина агрегатлар майда-чуйда деталлари йўқлиги учун кўпдан бери ҳаракатсиз ётибди.

Текширув давомида ва текширувдан сўнг халқ назоратчилари ёрдамида, район «Госкомсельхозтехника» бирлашмаси ходимларининг актив иштирокида 113 та машина тикланди. Чорвачилик фермаларида эса илгари бекор туриб қолган 16 та механизм қайта созланиб ишга туширилди.

КПСС Марказий Комитетининг кейинги Пленумлари қарорларида, ўртоқ К. У. Черненко нутқларида халқ контроли органлари фаолиятини аниқ мақсад сари йўналтириш юзасидан берилган йўл-йўриқларга амал қилиб группа ва постлар иш самарадорлигини оширишга яна ҳам кўпроқ эътибор бермоқдамиз. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети тракторлар, комбайнлар ва бошқа хил техникадан фойдаланиш ва уларни сақлаш, вақти-вақти билан сифатли ремонт қилиб туриш — бир сўз билан айтганда техниканинг хизмат муддатини узайтириш устидан назоратни кучайтириш вазифасини халқ контроли органлари зиммасига юклади. Бу биз учун энг муҳим партиявий топшириқдир. Топшириқни муваффақиятли бажариш юзасидан зарур чора ва тадбирларни белгилаб олиш мақсадида область халқ контроли комитети яқинда халқ контроли комитетлари раисларининг кенгашини ўтказди. Шундай семинар-кенгашлар областимизнинг барча районларида ҳам бўлиб ўтди. Назоратчилар унда ўзлари амалга ошираётган ишлардан бир-бирларини бохабар қилдилар, тажриба алмашдилар.

Ҳозирги кунда ҳар бир районда техникадан фойдаланиш ва сақлаш устидан назорат қилувчи группалар ташкил қилинган. Группаларга халқ контроли комитетлари ва группалари аъзолари, депутатлар, «Комсомол прожектори» штаби аъзолари, қишлоқ хўжалик органларининг инженер-техник ходимлари аъзо бўлиб киришган. Улар техникадан фойдаланиш ва сақланиш қай аҳволда эканлигини текширмоқдалар.

Текширув давомида аниқланган камчиликларни тугатиш бўйича қишлоқ хўжалик органлари ва хўжаликлар тузиб чиқаётган тадбирлар алоҳида ҳисобга олинмоқда. Группалар вақти-вақти билан тадбирлар жойларда қандай бажарилаётганлигини район халқ контроли комитетига маълум қилиб турадилар.

Область халқ контроли комитети қишлоқ хўжалик органлари ходимларидан, халқ депутатлари область Совети депутатларидан, «Комсомол прожектори» область штаби аъзоларидан иборат иккита группа тузди. Группаларга область халқ контроли комитети инспекторлари бошчилик қилмоқдалар. Группа аъзолари қурилиш, колхоз-совхозларни эҳтиёт қисмлар билан таъминлаш ва техник хизмат кўрсатиш бўйича область қишлоқ хўжалиги органлари плани қандай бажарилаётганлиги, район халқ контроли комитетлари белгилаган тадбирлар қандай амалга ошаётганлигини текшириб борадилар.

Текширув ва рейдлар ошкоралигини таъминлаш мақсадида «Чақмоқ», «Халқ контроли экрани» варақалари, деворий газеталар чиқарилмоқда. Уларда халқ контроли комитети ва группаси аъзолари, мутахассислар текширув давомида маълум бўлган ютуқ ва камчиликлардан кўпчиликни воқиф қилиб борадилар. Текширув материаллари группа йиғилишларида, халқ контроли комитети, шунингдек, хўжалик аъзоларининг мажлисларида муҳокама қилинади.

Халқ назоратчилари ишини жонлантиришда, уларни қўллаб-қувватлашда маҳаллий партия ва совет органлари бизга катта ёрдам бермоқдалар. Масалан, Бўка район партия комитети бюроси халқ назоратчилари активлигини янада ошириш юзасидан қарор қабул қилди. Бюро колхоз правлениелари, совхоз дирекциялари, бошланғич партия ташкилотлари, район қишлоқ хўжалиги органлари зиммасига халқ назоратчиларига ҳар томонлама амалий ёрдам кўрсатиш, уларнинг таклифи ва тавсияси бўйича шошилинч чоралар белгилаш, қишлоқ хўжалик техникасини сақлаш ва ундан фойдаланишда намунали тартиб ўрнатиш вазифасини юклади. Областнинг бошқа районларида ҳам назоратчилар бажараётган ишларга мана шундай эътибор билан қаралса яна ҳам яхши бўлар эди.

Область халқ назоратчилари техникани сақлашда, уларни ўз вақтида сифатли ремонт қилишда, қишлоқ хўжалиги ишларида машина-механизмлардан самарали фойдаланишда колхоз ва совхозларга бундан буён ҳам қўлларидан келган ёрдамларини аямайдилар.

В. ШЕК,
Тошкент область халқ контроли комитети раисининг ўринбосари.

ТАБИАТ МУҲОФАЗАСИ — ҲАММАНИНГ ИШИ

ТАБИАТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ОБЛАСТЬ ЖАМИЯТИ ҲИСОБОТ-САЙЛОВ КОНФЕРЕНЦИЯСИДАН

ҲОЗИР область табиатни муҳофаза қилиш жамиятининг 8 шаҳар, 15 район бўлими фаолият кўрсатмоқда. Жамият аъзоларининг сони 548 минг кишидан иборат. Ўтган ҳисобот даврига нисбатан бўлимларнинг сони 3 тага, аъзоларнинг сони эса 64 минг нафарга кўпайди. Областимиздаги корхона ва ташкилотларда 1557 бошланғич ташкилот мавжуд.

Область жамияти ҳисобот даврида табиатни муҳофаза қилишнинг барча бўғинлари фаолиятини активлаштиришга эришди. Шаҳар, район, область Советлари президиумларининг мажлисларида соҳа секцияларининг ҳисоботлари мунтазам эшитиб борилди. Жамият аъзоларининг боғ ва ўрмон ойликларидаги иштироки, табиат мухлислари клублари ва жамоатчи инспекторларнинг ишлари бот-бот муҳокама этиб борилди. Табиатни муҳофаза қилиш юзасидан турли конкурслар ўтказилди.

— Бизнинг олдимизда, — деди ҳисобот-сайлов конференциясида доклад қилган область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари Х. Т. Умаров, — кишиларда она-ерга, табиатга муҳаббат уйғотиш, унинг гўзаллиги ва бойлигини сақлаб қолишдек муқаддас вазифа турипти. Биз аҳолининг партия ва ҳукуматимиз томонидан белгиланаётган тадбирларни бажаришда кенг иштирокини таъминлашимиз, ер, ўрмон, кон, ҳаво ва сув, ҳайвонот ҳамда ўсимлик дунёсидан оқилона фойдаланишга ўргатишимиз зарур. Ана шу мақсадда область жамиятида олти соҳа бўйича секциялар ташкил этилган ва улар актив иш олиб бормоқдалар.

Ҳисобот даврида табиат муҳофазаси бўйича 4 мингдан ортиқ лекция ва докладлар ўқилди, 46 мингдан кўп суҳбат ва консультациялар уюштирилди, 1600 дан зиёд экскурсиялар ташкил этилиб, унда 50 мингдан кўп киши қатнашди. Табиатни билиш бўйича область аҳолисига 6 мингдан кўпроқ киносеанслар қўйилиб, уларни 1 миллиондан зиёдроқ томошабин кўрди. Шаҳар ҳамда районларда жамиятнинг ўрмон хўжалиги министрлиги билан ҳамкорликда яратилган қисқа метражли фильмлари кўрсатиб борилди.

Табиатни муҳофаза қилиш комплексида ердан фойдаланиш масалалари муҳим ўринни эгаллайди. Шуниси эътиборга лойиқки, область хўжаликларида деҳқончилик ишларида заҳарли моддалардан фойдаланиш тобора камайиб бормоқда. Жамият район бўлимлари колхоз ва совхозлар билан ҳамкорликда пахта ва бошқа экинларни ҳашарот ва касалликлардан ҳимоя қилишнинг биологик методларидан кенгроқ фойдаланиш учун курашмоқдалар. Жойларда биологик лабораториялар ишлаб турипти. Ўрта Чирчиқ районидаги «Ленин йўли», Ким Пен Хва номли колхозлар, Коммунистик районидаги «Политотдел», Ғалаба районидаги Димитров номли, Бекобод районидаги Ленин номли ва бошқа хўжаликларда бу иш намунали йўлга қўйилган. Мазкур хўжаликларда биологик методни қўллаш туфайли химиявий моддалардан камроқ фойдаланиш ва натижада ҳавонинг тоза бўлишига эришилаяпти. Ўрта Чирчиқ, Чиноз, Янгийўл, Коммунистик районларида ғўзаларга самолёт ёрдамида кимёвий ишлов беришдан тамоман воз кечилди.

Докладчи ва доклад юзасидан музокарага чиққан Коммунистик район ижроия комитети раисининг ўринбосари Г. Алимова, область санитария-эпидемиология станциясининг бош врачи К. Ортиқов, Олмалиқ химия заводининг директори М. Мирхўжаев, Оҳангарон цемент комбинати атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бўлимининг бошлиғи А. Шкетина эришилаётган муваффақиятлар, илғор тажрибаларни таъкидлаш билан бирга рўй бераётган камчиликларни танқид қилдилар ва уларни бартараф этиш бўйича фикр мулоҳазаларини билдирдилар.

Кейинги йилларда табиатни муҳофаза этишга кўплаб маблағ ажратилмоқда. Лекин айрим министрликлар, саноат корхоналари, ташкилотлар улардан самарали фойдаланаяптилар деб бўлмайди. Масалан, Чирчиқ, Олмалиқ, Оҳангарон шаҳар, Чиноз, Ғалаба, Ўрта Чирчиқ районларида ана шу каби аҳволни кўриш мумкин. Бу шаҳар ва районларда табиатни муҳофаза қилиш бўйича объектлар қуриш планлари бажарилмаяпти.

Бир қатор шаҳар ва район ижроия комитетлари ва шу жойлардаги табиатни муҳофаза қилиш жамиятлари саноат корхоналари, транспорт ташкилотлари, турли хўжаликлар чор-атрофнинг ифлосланишига қарши етарли кураш олиб бормаяптилар. Бир қатор корхоналарда тозалаш иншоотлари ҳамон қурилмаяпти. Уларнинг айби билан сувлардаги балиқлар, жониворлар қирилиб кетмоқда. Дарахтлар қуриб қолмоқда. Айниқса, Чирчиқдаги «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Бекобод металлургия заводи ва шу каби бир қатор корхоналарда ишлар қониқарсиз ташкил этилган.

Тоғли районларимиз ҳайвонот ва ўсимлик дунёсига бой. Шубҳасиз, бу ерларда қишин-ёзин жуда кўп кишилар дам оладилар. Лекин афсуски, табиатга нотўғри муносабатда бўлиниши натижасида бу жойларда айрим ўсимликлар жуда камайиб кетмоқда. Тоғ лолалари, айрим шифобахш ўсимликларнинг тақдири бунга мисол бўла олади.

Табиатни муҳофаза қилиш шаҳар ва район бўлимлари бунга йўл қўймаслик учун профилактика ишларини кучайтиришлари, турли жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда корхона ва ташкилотларда, мактабларда, пионер лагерларида ҳар хил ёш ва тоифадаги кишилар ўртасида тушунтириш ишлари олиб боришлари даркор.

Областимизда 800 га яқин мактаб бор. Уларнинг борйўғи 60 тасидагина табиат ихлосмандлари клублари ташкил этилган. Шуни таъкидлаш керакки, она табиатга муҳаббат туйғуси ёшликдан, мактаб партасидан сингдирилиши лозим. Лекин бу ишга етарли эътбор берилмаяпти. Айниқса, Чиноз, Оққўрғон, Пискент районларида бундай клубларни ташкил этиш қониқарсиз аҳволда. Жойларда «Табиат» халқ университетларининг ишларини ҳам намунали ташкил этилган деб бўлмайди.

Табиатни муҳофаза қилиш область жамияти ва унинг бўлимлари конференцияда тилга олинган бу хил камчиликларни ўз вақтида бартараф этиш учун курашишлари, эришилган илғор тажрибаларни эса кенг омманинг мулкига айлантиришлари зарур.

Конференцияда область табиатни муҳофаза қилиш жамияти Советининг янги состави сайланди. Область ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари С. Т. Тошқулов область табиатни муҳофаза қилиш жамиятининг раиси этиб сайланди.

Конференцияда Ўзбекистон табиатни муҳофаза қилиш жамияти республика Советининг VI съездига делегатлар сайланди.

Б. ПЎЛАТОВ.

Боту таваллудининг 80 йиллигига

ИСТЕЪДОДЛИ, ШИДДАТКОР ЭДИ

Чунки пўртана мендир,
мен-да пўртанаман,
Пўртанасиз ўртанаман.

ЧИНАКАМ шеъриятда муайян даврнинг воқеа — ҳодисалари, кишиларнинг орзу-умидлари, дард-ҳасратлари ўз ифодасини топади. Зеро, ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги ўзгаришлар шеъриятдаги, умуман, адабиётдаги ўзига хос тенденцияларнинг юзага келишига сабабчи бўлади. Ўзбек совет адабиётининг туғилиш ва шаклланиш йилларида қалам тебратган, янги адабиётнинг пойдеворини қўйган ёрқин истеъдодлардан бири Боту (Маҳмуд Ҳодиев) асарларида ҳам ўзбек халқи ҳаётида Улуғ Октябрдан кейин рўй берган буюк ўзгаришлар нафаси уфуриб туради. Шуниси диққатга сазоворки, ўша даврда кўпчилик шоирлар ғояни қуруқ баён этган бир пайтда, Ботунинг лирик қаҳрамони образли фикр юритади, унинг кўпчилик шеърларида фикр ва туйғу ниҳоятда уйғунлашиб кетади. Бу жиҳатдан шоирнинг «Ўгут», «Каспий денгизига», «Умид сўзлари», «Қилич» каби шеърлари, айниқса, характерлидир.

«Каспий денгизига» шеърида янги ҳаёт жўшқин денгиз пўртанасига ўхшатилади. Муаллифнинг ғоявий-бадиий нияти контраст усули орқали юзага чиқарилади. Шеърда моҳиятан бир-бирига зид бўлган икки образ — пўртанавор денгиз ва «юзи сокин, ўзи чўнг» кўллар таққосланади:

Мен-да сен каби шўх,
сен каби мағрур,
Мени «менликка» асир
эта олмас бу ғурур
Чунки мен,
Олганман,
Бу ғуруримни,
Бу сururимни
Шонли вулқондан
Тенгсиз исёндан.
Эски дунё қақшаган
ондан
Менинг кўнглимда-да
пўртаналар,

Боту ижодига диққат билан разм солинса, унинг лирик қаҳрамони мунг ва турғунликни ёқтирмаслигини пайқаш мумкин. Бу шеърда ҳам Боту ижодининг мана шу ўзига хос хусусияти кўзга яққол ташланади. Кўриняптики, лирик қаҳрамоннинг қалби пўртана, шонли вулқон, тенгсиз исён билан ҳамоҳанг, «пўртанасиз ўртанади», пассивлик унга ёт, курашсиз туролмайди. У «юзи сокин, ўзи гунг, сирли кўллар»дан «шубҳасиз узоққа» кетишини, бутун қалби «пўртана ёқда» эканлигини таъкидлайди. «Сирли кўллар» образи пўртанавор денгиз кучидан, гўзаллигидан куюнувчи, курашдан қочувчи, лоқайдлик ботқоғига ботган кишилар эканлигини яққол англашилади. Лирик қаҳрамон денгизга боқиб севинишини, пўртанасиз тура олмаслигини таъкидлаш билан «сирли», сокин, гунг кўлларни, демак, халқ бахт-саодати учун курашдан четда турувчи лоқайд кишиларни ҳам, пўртанани кўриб куюнувчи «бировлар»ни, яъни янги турмушдан норози кимсаларни ҳам рад этади.

Ботунинг илк шеърларидан қандайдир тушкин туйғуларни излаш ноўрин, Зеро, самимийлик ва табиийлик бор жойда изтироб ҳам, қувонч ҳам, албатта бўлади. Қолаверса, ҳаёт нуқул хурсандчиликдан иборат эмас. Боту шеърлари лирик қаҳрамонининг мушоҳадаларида ҳаётнинг бор мураккаблиги барча ранг ва жилолари билан кўз олдимизда гавдаланади. Ижодкор ўз изланишларида халқ руҳини бадиий теран образларда ифода қилишга, янги замон туфайли ўзбек халқининг онги ва руҳиятида содир бўлаётган ўзгаришларни ҳаққоний тасвирлашга интилади.

Шоирнинг ишқ-муҳаббат ҳақидаги мисралари эса ўзининг мусиқийлиги, ҳаётийлиги билан ўқувчилар қалбини титратади, бироқ улар киши руҳини туширадиган кайфиятлардан холи. Умуман олганда, Боту ўз замондошлари — Ҳамза, С. Айний, Ойбек ва бошқалар билан бирга, ўз шеърларида бевосита ёки билвосита инқилобни, Октябрь ғояларини куйлади, янги турмушни олқишлади. Инқилобдан миннатдорлик, унга меҳр-муҳаббат туйғулари адолатли турмушга эришган барча кишиларга хос, албатта. Бироқ инқилоб илгари сурган ғоялар билан эътиқоди ва қалб интилишлари ҳамоҳанг бўлган кишиларгина унинг буюклигини теран ҳис қилдилар. Ҳаётий интилиши Октябрь ғояларига ҳамоҳанг бўлган Боту бошқаларнинг қалби ҳам инқилоб иши деб алангаланишини истайди, ҳаммада Октябрнинг буюклигига ишонч уйғотишни хоҳлайди. Бу хоҳиш шоирнинг табиат гўзаллигини куйлашга бағишланган «Ёз куни», «Кўклам» каби шеърларида ҳам, меҳнатни тараннум этувчи «Йигит сўзи», «Ўгут» каби асарларида ҳам кўзга яққол ташланиб туради. Шоирнинг лирик қаҳрамони ёшлик ва гўзалликни улуғлайди, тезкор замонасининг силсиласини чуқур ҳис қилади.

Боту шеърларида поэтик ғоя ниҳоятда гўзал, ёрқин образлар орқали юзага чиқади. Бу хусусият «Ўгут» шеърида ҳам яққол сезилади. Шоир асрлар давомида ҳақсизлик туфайли қоронғуда қолган халқ қалбида Октябрь туфайли эзгу орзулар жўш ураётганлигини қуйидагича ифодалайди:

Кишилик дунёси,
Қуёш,
Нур истар.
Кишилик,
Кўкармак,
Унмак истар.
Қуёш булутдан
Қутулмоқ истар.
Нур билан дунёни
Безамоқ истар.

Умуман, Боту шеърларида йигирманчи йиллар кишиларининг орзу-умидлари, интилишлари ва курашн ўзининг ёрқин ифодасини топган. Истеъдодли ижодкор шеъриятида ҳам, ижтимоий фаолиятида ҳам ўз Ватанига, халқига чуқур эътиқод қўйган, бутун борлиғи ва билимини меҳнаткашларга бағишлаган коммунист эканлигини кўрсатади. Боту ўзбек совет адабиётида В. И. Ленинга биринчилардан бўлиб шеър бағишлаган, доҳий асарларини ўзбек тилига таржима қилган моҳир мутаржимлардан бири эди. Чақмоқдай ёрқин истеъдод эгаси Боту ўз шеъриятидай гўзал ва янгроқ ҳаёти давомида халқнинг эзгу орзу-умидларини рўёбга чиқариш учун курашди.

Б. ШАРИПОВ,
СССР Журналистлар союзининг аъзоси.

МАСЪУЛИЯТ, МАНФААТ, УНУМ

Областимизнинг қатор хўжаликларида 80—100 гектар ва ундан ортиқ экин майдонларига эга бўлган комплекс механизациялашган йирик бригадалар ташкил қилиниши пахтачиликда иш юритишнинг энг прогрессив усули эканлигини амалда исботламоқда. Бу усул жорий қилиниши натижасида мавжуд бригадалар сони бирмунча қисқаради, алмашлаб экишни кенгроқ тадбиқ этиш имконияти туғилади. Фан-техника ютуқлари, машина механизмлар, ер ва бошқа табиий ресурслардан, кооперация формалари ҳамда меҳнат тақсимотидан самарали фойдаланилади. Бунинг учун шу бригадалар составида механизациялашган комплекс звенолар тузиш мақсадга мувофиқдир. Механизатор звено бошлиғининг ўз коллективига бириктилган барча воситаларни асраб-авайлаш, улардан унумли фойдаланиш ҳамда ишлаб чиқаришнинг пировард-натижалари учун жавобгарлик масъулияти анча ошади. Шунга кўра бригада пудрати асосида иш юритаётган коллективларда юқори ҳосил етиштирилади.

Меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг янги формаси маккажўхоричилик, сабзавотчилик ва ем-хашакчилик бригадаларида ҳам ўз ижобий самарасини кўрсатмоқда. Афсуски, областимизнинг қатор хўжаликларида бу прогрессив усул жуда суст жорий этиляпти. Айрим район ва хўжаликларнинг раҳбарлари бригада пудрати асосида иш юритиш туфайли эришилаётган ютуқларни атрофлича таҳлил этиб, қишлоқ хўжалигида бу усулни дадил қўллаш борасида етарлича фаолият кўрсатмаяптилар. Оқибат-натижада маъмурият билан ижрочилар ўртасида турли хил келишмовчиликлар рўй бермоқда. Албатта, бу муаммоларни коллектив равишда, ўзаро ҳамкорликда зудлик билан ҳал этмоқ даркор. Бу жиҳатдан коллективларнинг ишлаб чиқаришдаги фаолиятини, конкрет шарт-шароитларни ҳисобга олган ҳолда тадбирлар белгилаш ва ҳақ тўлашда вариант усулини қўллаш ҳам фойдадан холи бўлмайди. Зеро, пудрат усулида ишлаётган коллективларнинг фаолиятига доир ўзгаришларнинг барчаси уларнинг раҳбарлари ва аъзолари билан ҳамкорликда амалга оширилиши ўринлидир.

Меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги системасини жорий этиш хўжалик раҳбарлари, бригада ва звено бошлиқларидан катта тажриба ҳамда билимга эга бўлишни талаб этади. Шу сабабли ҳар йили бригада ва звено бошлиқларини ўқитишни йўлга қўйиш лозим. Агар хўжаликда сезиларли даражада ютуққа эришилса, хўжалик раҳбар-мутахассислари, бевосита ишлаб чиқаришда иштирок этувчи ишчилар меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашнинг бу формасини ижобий нуқтаи назардан қабул қилсалар, мазкур коллективда бригада пудрати тадбиқ этилди, деб ҳисоблаш мумкин.

Сўнгги йиллар тажрибаси ва илмий-тадқиқотлар натижаси доимий ишлаб чиқариш коллективларида энг прогрессив ва самарали усул нарядсиз пудрат системаси бўлиб қолаётганлигини кўрсатмоқда. Бунда аъзоларга бутун йил мобайнида, ҳатто йиғим-терим даврида ҳам вақтбай асосида аванс бериб борилади. Шу ўринда айрим мисолларни келтириб ўтайлик: Бўка районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозида 1970 йилдан бошлаб бригада пудрати йил мобайнида узлуксиз қўлланилмоқда. Натижада хўжалик четдан ёрдам кучи жалб этмай барча ҳосилни ўз кучи билан йиғиб-териб оляпти. Йиллик план 10—12 иш кунида бажарилиб, етиштирилган жами ҳосилнинг 80 процентдан ортиқроғи биринчи сортларга топширилмоқда, 95—96 проценти машиналар билан терилмоқда. Ҳосилдорлик 48—52 центнерданга тўғри келяпти. Шу сабабли хўжалик муттасил арзон ва юқори ҳосил етиштириб, кўзда тутилганидан анча кўп даромад оляпти. Колхозчилар руҳида ўз ишлари натижасига ишонч туйғуси мустаҳкамланиб, коллективда соғлом психологик иқлим вужудга келмоқда.

ҚИШЛОҚДА КОЛЛЕКТИВ ПУДРАТИГА КЕНГ ЙЎЛ

Шу хўжалик билан ёнма-ён жойлашган, тупроқ-иқлим шароити айнан бир хил бўлган «Коммунизм» колхозида бундан 4—5 йил муқаддам ҳосилдорлик 30—32 центнердан ошмасди. Йиғим-терим даврида четдан кўплаб ёрдамчилар жалб этилар, шунга қарамай терим мавсуми 50—55 кунга чўзилиб кетарди. Колхозда 1980 йилдан бошлаб бригада пудрати асосида ишлаш жорий қилингач, аҳвол бутунлай ўзгарди. Эндиликда пахта ҳосилдорлиги 45—50 центнерни ташкил этмоқда. Хўжалик экономикаси ривожланиб, қишлоқ меҳнаткашларининг турмуш тарзи тубдан яхшиланиб бормоқда.

Областимизнинг кўплаб колхоз-совхозларида деҳқонларнинг шахсий, моддий манфаатдорлигини ошириш мақсадида ҳосил тақдири ҳал этилаётган даврда, вегетация даврида гектарбай ёки оилавий пудрат принципи асосида ҳақ тўлаш усули кенг қўлланилмоқда. Бунда ҳар бир звено аъзосига имкониятига қараб конкрет экин майдони ажратиб берилади. Тракторчиларга меҳнат ҳақи тўлаш учун алоҳида ҳисоб-китоб ишлари олиб борилади. Шундай қилиб ҳар бир звенога 1 гектар таъриф баҳосини аниқлаш учун ишчиларнинг категориясига қараб алоҳида ҳисоб-китоб дафтари тузилади.

1981 йили «Октябрь 40 йиллиги» колхозининг 5-бригадасида технологик карта бўйича 1 гектар ерга қуйидагича баҳолар белгиланди: сувчиларга 10 сўмдан, қўл меҳнати билан банд бўлган колхозчиларга 28 сўм 80 тийиндан, механизаторга 2 сўмдан ҳақ тўланди. Шу баҳолар асосида ҳар бир звено аъзосининг бир ойлик меҳнат ҳақи белгиланди. Тракторчиларнинг ойлик маоши уларнинг малакасига, механизмлар ёрдамида бажараётган иш турига, бириктилган ер майдонига боғлиқдир. Агар тракторчи-машинист бир вақтнинг ўзида звено бошлиғи вазифасини ҳам бажарса, унга раҳбарлик ишини олиб боргани учун асосий иш ҳақига қўшимча равишда 10 процентдан 20 процентгача ҳақ тўланади. Бу ўринда звенонинг мустақиллиги ёки унинг бирор ишлаб чиқариш участкасига қарашли эканлиги алоҳида ҳисобга олинади.

Сувчининг ойлик иш ҳақи 1 гектар майдонга белгиланган баҳога ва унга бириктилган майдон ҳажмига кўра белгиланади. Сувчи ўзига бириктилган майдонларни суғориш билан бир қаторда бошқа ишларни ҳам бажаради. Бош сувчига қўшимча равишда 20 процент иш ҳақи тўланади.

Тракторчи-машинистларга юқорида кўрсатилган система бўйича ҳақ тўлаш йил мобайнида олиб борилади. Бунда ойлик маош ҳар ойга нисбатан табақалаштирилади. Январь—февраль—март ва декабрь ойларида у аванс тариқасида ойлик иш ҳақининг 50 процентини, апрель—октябрь ойларида 100 процент, август ва ноябрь ойларида эса 70 процентини олади. Звенода меҳнат қилаётган бошқа категориядаги ишчиларга ойлик маош тўлашда ҳам шундай йўл тутилади.

Меҳнатга амалий ҳақ тўлаш ҳар ойда бир марта бажарилган иш махсус комиссия томонидан қабул қилиб олингандан сўнг амалга оширилади. Агар комиссия аъзолари бажарилган иш сифатини талабга жавоб беради деб ҳисобласалар, ҳисоб варақаси тўлдирилади. Бу ҳисоб варақаси колхозчиларга жорий ойлик иш ҳақини тўлашда асосий ҳужжат ҳисобланади. Борди-ю, иш сифатсиз бажарилган бўлса, комиссия уни қабул қилиб олмайди. Иш қайтадан бажарилади. Бу ҳолда ҳақиқий бажарилган иш ҳажми ҳисобга олинмайди. Масалан, технологик карта бўйича 3 марта ўтоқ қилиш кўзда тутилган дейлик. Колхозчи экинни икки маротаба юқори сифатли ўтоқ қилиши, меҳнат ҳақини эса тўлиқ олиши мумкин.

Шу асосда колхоз звеноларнинг йиллик иш фаолиятига якун ясалгунча жорий гарантияланган меҳнат ҳақи тўлаб боради. Меҳнатга асосий ҳақ тўлашнинг якуний миқдори йил охирида белгиланган аккорд-баҳолаш асосида амалда ишлаб чиқилган маҳсулот бирлиги ва унинг қийматига қараб аниқланади.

М. АҲМАДЖОНОВ,
иқтисод фанлари кандидати.

МЎЛ ОЗУҚА ЖАМҒАРИЛМОҚДА

ПАРКЕНТ районидаги «Гулбоғ» совхози меҳнаткашлари ўтган йили мўл-кўл озуқа жамғарилганлиги туфайли қишлов мавсумини муваффақиятли якунлаган эдилар. Совхоз маъмурияти, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари ҳамкорликда ем-хашак базасини мустаҳкамлаш юзасидан бу йил ҳам муҳим тадбирларни ишлаб чиқдилар. Режага кўра 7 иш кунида 800 тонна сенаж бостирилиши кўзда тутилган эди.

Иш кунидан унумли фойдаланиш ҳамда хўжалик механизаторларининнг ғайрат-шижоатлари эвазига сенаж бостириш муддатидан икки кун илгари тугатилди. Бунда С. Шарипов, М. Каримбоев, В. Норов каби механизаторлар ва Х. Миртожиев, А. Маҳмудов, И. Туршиков каби ишчилар алоҳида ўрнак кўрсатдилар.

Совхоз меҳнаткашлари дағал хашак жамғариш ишларини ҳам техника ёрдамида муваффақиятли ўтказишга аҳд қилишган.

М. МИРКАМОЛОВ.

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

ҚИТЪАЛАРДАН ДАРАКЛАР

● УЛАН-БАТОР. Монголия граждан авиацияси ходимлари ўз байрамларини нишонладилар.

Юк ташиш ҳажми йил сайин ўсмоқда, самолётлар қатнови тезлиги янада ошмоқда. Авиация энг катта янги қурилишларга ва олис чорвачилик яйловларига халқ хўжалик юкларини етказиб бериб, пассажирларни ички ва халқаро линияларда ташимоқда, метереологларга, врачларга, ўрмон хўжалиги ва ёнғиндан муҳофаза ташкилотлари ходимларига ёрдам бермоқда.

Шу беш йиллик МХР граждан авиациясини ривожлантиришда муҳим босқич бўлди. Совет Иттифоқининг техникавий кўмагида бир қанча янги аэровокзаллар, учиш-қўниш полосалари қурилмоқда. 1985 йилга бориб, юк ташиш ҳажмини ўтган беш йилликдагига нисбатан 20 процентдан зиёд кўпайтириш мўлжалланмоқда.

● ЛИССАБОН. Португалия Компартияси мамлакат ҳукуматининг «ички хавфсизлик» деб аталмиш қонун лойиҳасини парламент муҳокамасига қўйишга уринаётганлигига қарши қатъий норозилик билдирди. Коммунистлар бу ерда тарқатилган баёнотда маъмурларнинг нияти Португалия конституциясини ва гражданларнинг асосий ҳуқуқларини қўпол равишда бузишдан иборат эканлигини уқтириб, чуқур хавотирлик ва қаҳр-ғазаб билдирмоқдалар.

● МАНАГУА. АҚШ Марказий разведка бошқармаси Никарагуага юборган контрреволюцион гуруҳлардан юздан ортиқ каллакесар Матагальпа департаментидаги деҳқонларнинг «Эль-Гаррабо» кооперативига ҳужум қилдилар. Бироқ, территориал халқ милицияси маҳаллий отрядининг қаршиўт очишига дуч келди, отрядда атиги 22 киши бор эди. Тенгсиз жанг беш соатдан кўпроқ давом этди. Деҳқонлар сандиночилар халқ армиясининг каллакесарларга қаттиқ зарба берган мунтазам қисми бу ерга етиб келгунга қадар ўз кооперативини қаҳрамонларча ҳимоя қилиб турдилар.

(ТАСС).

ДЎСТЛИК ВА ҲАМЖИҲАТЛИК РУҲИДА

ВАРШАВА. Краковда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши электр ва почта алоқаси соҳасидаги ҳамкорлик доимий комиссиясининг 25-мажлиси бўлди. Мажлисда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг, жумладан Совет Иттифоқи, шунингдек Югославия делегациялари қатнашдилар.

(ТАСС).

УРУГВАЙ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ НАМОЙИШИ

БУЭНОС-АЙРЕС. Уругвайда демократияни қайта тиклаш тўғрисидаги талабларни қўллаб-қувватлаш юзасидан Монтеведеода ўтказилган намойишда сал кам ярим миллион киши қатнашди. Уругвай пойтахтидаги намойиш чет эллик кузатувчиларнинг тахминича, мамлакат аҳолисининг қарийб 80 процентини бирлаштирувчи оппозициянинг кейинги ойларда олтинчи марта ўтказаётган миллий норозилик куни доирасида бўлиб ўтди.

(ТАСС).

СССРНИНГ ҲИНД ДЎСТЛАРИ АНЖУМАНИ

ДЕҲЛИ. Махараштра штатининг Пуна шаҳрида Совет Иттифоқи дўстлари жамиятининг учинчи Умумҳиндистон конференцияси очилди. Конференция ишида жамиятнинг мамлакат штатлари ва иттифоқдош территорияларидаги бўлимларидан вакил бўлиб келган 360 делегат, давлат ва жамоат арбоблари, шунингдек чет эллар билан дўстлик ва маданий алоқа қилувчи Совет жамиятлари иттифоқининг делегацияси қатнашмоқдалар.

Ҳиндистон Бош министри Индира Ганди конференция қатнашчиларига йўллаган табрикномасида кўп қиррали Ҳинд-Совет муносабатларига юқори баҳо берди. Ҳиндистон билан Совет Иттифоқи азалдан дўст бўлиб, ўзаро манфаатли ҳамкорлик қилиб келмоқдалар. Яқинда амалга оширилган Совет-Ҳиндистон биргаликдаги космик парвози муносабатларимизнинг юксак савиясини ва етуклигини намойиш этди, деб таъкидланади табрикномада.

(ТАСС).

ИМПЕРИАЛИСТЛАРНИНГ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШИ ҚОРАЛАНДИ

ДЕҲЛИ. Покистоннинг ҳарбий тайёргарликлари кучайиб бораётганлиги ва Ҳиндистоннинг чегара районларида чет эллардан мадад олаётган экстремист унсурлар активлашаётганлиги муносабати билан Ҳиндистон Коммунистик партияси Миллий Кенгашининг Бош секретари Ражешвара Рао чуқур ташвиш билдирди.

(ТАСС).

БОСҚИНЧИЛИК ЙЎЛИ

ДАМАШҚ. Сuriялик юристлар БМТ Бош Ассамблеясига юборган ва САНА агентлиги тарқатган мактубда айтилишича, АҚШнинг Яқин Шарқдаги сиёсати араб халқларининг ишларига бевосита қуролли аралашиш билан характерланади, регионда жойлашган давлатларнинг хавфсизлиги ва суверенитетини, уларнинг мустақил яшаш ва ривожланиш ҳуқуқини қўпоришга қаратилган.

(ТАСС).

АМЕРИКА—ИСРОИЛ МУЗОКАРАЛАРИ

ВАШИНГТОН. Бу ерда иккала мамлакат ўртасида «стратегик ҳамкорлик» тўғрисидаги битимни рўёбга чиқариш хусусида Америка-Исроил музокаралари бўлиб ўтди. Чунончи, АҚШ Тель-Авивдан Исроилнинг бир қанча ҳарбий-денгиз базаларини, жумладан Хайфа ва Ашдоддаги шундай базаларни модернизация қилишни жадаллаштириш тўғрисида қарор қабул қилинишига эришди.

(ТАСС).

● ГФР. Кельн шаҳри меҳнаткашлари мамлакат территориясида ядро қуроли жойлаштирилишига қарши кураш олиб бормоқдалар. Суратда: намойишчилар колоннаси шаҳарни ядро қуролидан холи зонага айлантиришни талаб қилмоқда.

В. Глухов фотоси. (ТАСС).

ОСИЁ, АФРИКА ВА ЛОТИН АМЕРИКАСИ МАМЛАКАТЛАРИ VIII ХАЛҚАРО ТОШКЕНТ КИНОФЕСТИВАЛИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

КУРАШ ВА УМИДЛАР ЭКРАНИ

● ЖАҲОННИНГ турли мамлакатларидан халқаро Тошкент кинофестивалига ташриф буюрган кинематографчилар ва анжуман меҳмонлари санъат ихлосмандлари билан мароқли учрашувлар ўтказмоқдалар. Суратда: афғонистонлик актриса Закие Домоч кино мухлислари даврасида. Р. Шагаев ва А. Қошкин фотоси. (ЎзТАГ).

СЎЗ — ФЕСТИВАЛЬ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

ШАҲРИНГИЗ МАФТУНИМАН

Грей КОКЕР, кинотанқидчи, (Съерра-Леоне).

— МЕН кўплаб киноанжуманларда иштирок этган бўлсам-да, лекин шу вақтгача Тошкент тупроғига қадам қўймаган эдим. Кинофестивалда қатнашиш давомида биз Ўзбекистон пойтахти ва Самарқанднинг диққатга сазовор жойлари, республикангиз халқ хўжалигининг турли соҳалари бўйича қўлга киритган муваффақиятлар билан яқиндан танишар эканман, мен дунёдаги энг йирик маданият марказларидан бири бўлган шаҳрингизни ёқтириб қолдим. Бу ердаги кишиларнинг очиқ чеҳраси ва меҳмондўстлиги, интернационал туйғуси мени ром этди.

Санъат саройида ўзбек режиссёри Э. Эшмуҳамедов раҳбарлигида суратга олинган «Даҳонинг ёшлиги» фильмини томоша қилар эканман, ўзбек кино санъатида кинематографияси энг илғор мамлакатларнинг картиналари билан ҳар жиҳатдан беллаша оладиган асарлар яратилаётганлигининг гувоҳи бўлдим. Албатта, халқаро Тошкент киноанжуманининг ҳар бир куни бизда унутилмас таассурот қолдирмоқда.

Мен Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг анъанавий кинофестивали бундан кейин ҳам ўзининг ажойиб шиори «Тинчлик, ижтимоий тараққиёт ва халқлар озодлиги учун» хизмат қилишини истайман.

СЎЗ — ФЕСТИВАЛЬ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

АНЖУМАН ШАРОФАТИ

Харбанджан СИНХ, кинорежиссёр, (Ҳиндистон).

— МАМЛАКАТИМИЗ кино ишлаб чиқариш бўйича жаҳонда энг олдинги ўринда туради. Ҳар йили студияларимизда 700 дан ортиқ бадиий фильм, бундан ташқари ҳужжатли картиналар экранлаштирилади. Ҳиндистонда кейинги йилларда фильмларнинг ғоявий-бадиий савиясига алоҳида эътибор берилмоқда. Натижада турли сиёсий, социал ва иқтисодий муаммолар кўтарилган эк-

ран асарлари вужудга келмоқда. Хусусан, «Марваридлар қироллиги», «Кўчиш» деб номланган фильмлар ҳам шундай мавзуларда ишланган бўлиб, уларда халқнинг эксплуататорларга қарши кураши, ҳақиқат ва озодлик истаган ёшларнинг қувонч ва изтироблари ҳикоя қилинади.

Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг халқаро Тошкент киноанжуманига тақдим этилган 30 та бадиий фильм ҳинд кино санъаткорларининг кейинги йиллардаги ижодий изланишларининг сермазмун маҳсулидир.

ЯНГИ ТУҒИЛГАН САНЪАТ

АФРИКА киноси дунёдаги энг ёш кинематографиялардан ҳисобланади. Мустамлака асоратига солинган қитъада 60-йилларгача биронта африка халқлари тилида фильм ишланмаганлиги бундан яққол далолат беради. Тўғри, европаликлар томонидан африкаликлар ҳақида бир нечта картина ишланган, бу фильмларда улар фақат хизматкор, официант ва бошқа касбларда тасвирланган, чунки мустамлакачилар Африка халқларига ниҳоятда паст назар билан қарашган эди.

50-йилларнинг охири ва 60-йилларнинг бошларида Африка қитъасидаги мамлакатлар бирин-кетин мустамлакачилик кишанларини парчалаб озодликка эриша бошладилар. Янги ҳаёт қураётган мамлакатларда кино санъатини ривожлантириш муҳим проблемалардан бири эди. Чунки ҳали аҳолининг 90 проценти саводсиз бўлган қитъада кинонинг роли бениҳоя катта эди.

Бугунги кунда Африка киноси ҳақида гап кетганда, энг аввало Сенегал киноси тилга олинади, чунки у Африкадаги кинематографияси энг ривожланган мамлакат ҳисобланади. Фақатгина фильмларнинг миқдори ёки режиссёрларининг кўплиги билангина эмас, тажрибаси жиҳатидан ҳам Сенегал киноси қитъадаги олдинги сафда бораётган тараққийпарвар кинематографиялардан биридир.

Ҳали Сенегал мустамлакачилик кишанларидан халос бўлмаган бир вақтда Парижда «Кинонинг Африка группаси» номли ташкилот вужудга келди. Бу группага сенегаллик таниқли жамоат арбоби, мустақиллик учун курашнинг актив иштирокчиси Полен Визйра раҳбарлик қилди. Шунингдек, бу группада Францияда таълим олаётган африкалик студентлар Роберт Користан, Жак Мелокан ва Мамаду Саррлар ҳам иштирок этдилар. Улар 1957 йили таниқли актриса Марпеса Доун билан ҳамкорликда иккита қисқа метражли фильмни суратга олдилар. Бу фильмлар «Сенадаги Африка» ва «Куя» деб номланган бўлиб, Францияда ирқий камситишлар остида таълим олаётган африкалик студентлар ва Парижда оғир кун кечираётган қора танлилар ҳақида ҳикоя қиларди.

«Кинонинг Африка группаси» Африка киносининг айниқса, Сенегал киноси тараққиётида катта роль ўйнади. 1960 йилги август революциясидан кейин Сенегал мустақилликка эришди. Нокапиталистик йўлни танлаган мамлакат олдида аграр реформа ўтказиш, халқнинг турмуш тарзини ўзгартириш, миллий маданиятни қайта тиклаш каби жуда катта социал проблемалар турарди. Бу проблемаларни ҳал қилиш учун аввало халқ онгини ўстириш лозим эди. Бунинг учун деярли ёппасига саводсиз мамлакат учун кино санъатининг роли беқиёс эди. «Кино—Африка халқлари учун кечки мактабдир», деган эди бу тўғрида таниқли ёзувчи ва кинорежиссёр Сембен Усмон.

60-йилларга келиб Сенегал кинематографчилари томонидан ишланган қатор фильмлар экран юзини кўрди. Бу ерда номлари жаҳонга танилган кинематографчилар етишиб чиқди. Улар орасида Сембен Усмон, М. Траоре ва Полен Визйра каби Сенегал киносининг таниқли арбобларини эслаб ўтишнинг ўзи кифоя. Ҳукумат мамлакат олдида турган катта қийинчиликларга қарамай, ўз кинематографиясини барпо этиш мақсадида катта ишларни амалга оширди. Илк бор санъаткорлар қисқа метражли ва ҳужжатли фильмлар ярата бошладилар. Сенегал кинематографчиларининг ўз олдиларига қўйган асосий мақсадлари — мустамлакачиликнинг оғир оқибатларини бартараф этиш, Африка маданиятини қайта тиклаш ва унга янги ҳаракат бағишлашдан иборат эди.

«Қиз», «Аёл» (режиссёри М. Траоре), «Коду» (Самб Макаром) «Карим» ва шу каби фильмларда империализмга қарши кураш, миллий маданият яратиш, хотин-қизлар озодлиги, ёшларни маърифатли қилиш, халқни мафкуравий жиҳатдан қайта тарбиялаш каби проблемалар кўтарилди. Бу фильмларда Африка ўз ўтмиши билан қай тариқа хайрлашаётгани ва келажак сари қандай йўллар билан бораётганлиги ҳақида тасаввур беради. Айниқса, Полен Визйранинг «Миллатнинг туғилиши» ҳужжатли фильми диққатга моликдир. Бу фильмда меҳнаткашлар онгида юз бераётган инқилобий ўзгаришлар халқнинг ўзлигини таниши, энг аввало инсон, инсонга қул эмаслиги ҳаққоний кадрлар орқали ифода этилади.

Кейинги йилларда Сенегал киносида турли йўналишдаги тенденцияларни бош йўналишга уйғунлаштириш, социал-сиёсий ва иқтисодий жараёнлар, мамлакат ҳаётида шу кунларда рўй бераётган воқеаларни қамраб олишга жиддий эътибор берилмоқда. Айниқса, бу масалалар «Африка киносининг отаси» номи билан танилган Сембен Усмон фильмларида кўпроқ ўз ифодасини топади. «Аравакаш», «Қора танли қиз», «Почтадан келган пул», «Хала» каби Сембен Усмон томонидан яратилган фильмлар Африка киносини жаҳон миқёсига олиб чиқди.

Прогрессив йўналишдаги Сенегал киносида Сембен Усмон билан биргаликда Сафи Фай, Махамо Траоре, Бен, Диогайе Бей каби таниқли санъаткорлар ҳам бор. Д. Бейнинг «Эркаклар ва аёллар» фильмининг сюжети қадимдан давом этиб келаётган оилавий анъаналар ва замонавий никоҳ асосига қурилган. Ҳозирги кунда Сенегал киноси янги кадрлар билан бойимоқда. Бу ёш истеъдодли киночилар асосан Совет Иттифоқида таҳсил кўришган. Ёш санъаткорлар Африка киноси жаҳон прогрессив кинематографиясида муносиб ўрин олиши учун ижодий жараёнга масъулият билан ёндошмоқдалар. Улар ўз асарларида «учинчи дунё» деб ном олган мамлакатларининг ўтмиши ва бугуни, халқнинг ўй фикрлари ва орзу-умидларини ифода қилмоқдалар.

Тошкентда ўтаётган Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг VIII халқаро кинофестивалида ҳам сенегаллик кинематографчилар ўзларининг янги асарлари билан иштирок этмоқдалар.

А. КАРИМОВ,
Ўзбекистон кино санъати музейининг илмий ходими.

МАДАНИЯТ ХРОНИКАСИ

СПЕКТАКЛДАН ТУШГАН ПУЛ ТИНЧЛИК ФОНДИГА

Алишер Навоий номидаги давлат академик опера ва балет Катта театрининг ижодкор коллективи «Дунёнинг яратилиши» спектаклидан тушган жами пулни Тинчлик фондига топширди. Москвалик балетмейстерлар Н. Касаткина ва В. Васильев ўзбек саҳнасида қўйган бу постановка тошкентлик томошабинларга манзур бўлмоқда. Театрнинг етакчи артистларидан З. Давлетмуродова, Х. Бозоров, С. Мусаева бош ролларни ижро этдилар. СССР халқ артисти Д. Абдураҳмонова дирижёрлик қилди.

(ЎзТАГ).

ОРГАН САДОЛАРИ ЯНГРАГАНДА

● М. АШРАФИЙ номли Тошкент давлат консерваториясининг кичик концерт зали музика шинавандаларининг севимли жойига айланиб қолди. Зотан бу ерда республикамизда ягона ҳисобланган улкан орган музика асбоби бор.

Жозибадор бу чолғу асбоби ижросида яқинда янги концерт программаси янгради. Чет эл ва Совет композиторлари асарлари концертга ўзига хослик бағишлади. Шу билан бирга Ўзбекистонлик атоқли композитор Г. Мушель ижодидан ҳам намуналар ижро этилди.

Орган чолғу асбоби ёш истеъдодли созанда Искандар Каримов томонидан усталик билан «тил»га киритилди. Ёш ижрочи Тошкент давлат консерваторияси орган классининг студенти ҳисобланади.

БУЮРТМА ФИЛЬМЛАР

● ЎЗБЕКИСТОН ССР Маориф министрлиги буюртмаси билан кейинги йилларда қатор ўқув фильмлари яратилди. Ўзбек халқининг маданий меросига бағишлаб суратга олинган ленталар ҳам ўқув жараёнида қўшимча материаллар сифатида алоҳида ўрин тутмоқда.

Ўзбекистон илмий-оммабоп ва ҳужжатли фильмлар киностудияси томонидан яқинда экранлаштирилган «Ўзбек халқ музикаси» номли ўқув фильми ўзининг тарбиявий ва эстетик аҳамияти билан ажралиб туради. Лента орқали ўзбек миллий музика маданиятининг турли босқичлари билан, унинг ажойиб саҳифалари билан яқиндан танишиш мумкин.

Бу буюртма фильмдан республика мактабларида музика таълими дарсларида кенг фойдаланила бошланди.

СУЗДАЛЬ КАРТИНАСИ ТОШКЕНТДА

● Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейида қардош республика мўйқалам усталарининг ҳам кўпгина асарлари бор. Россия Федерацияси рассомлари ҳам бу санъат даргоҳи билан яқиндан алоқа боғлаб келишмоқда. Жумладан, РСФСР Халқ рассоми Г. Нисский ўзининг энг яхши пейзажларини музей фондига тақдим этган.

Россия сўлим табиатининг лирик куйчиси сифатида танилган мазкур ижодкор рамзий маъно касб этган қатор картиналарни ҳам усталик билан яратди. Шундай жозибадор пейзаж асарларидан бири «Суздаль» деб номланади. Бепоён рус диёрининг ажойиб манзарасини ўзида акс эттирган ана шу полотно яқинда санъат музейи фондидан муносиб ўрин олди.

Рассомнинг «Севастополь манзаралари» картинаси ҳам Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейига тортиқ қилинди.

С. ОДИЛОВА.
«Тошкент ҳақиқати»нинг жамоатчи мухбири.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитетининг

84-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1984-85 ўқув йили учун
ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

БЎЁҚЧИ — СУВОҚЧИ, БЎЁҚЧИ — ҚУРУВЧИ (бадиий безаш ва ганчкорликни биладиган), **ЭЛЕКТР — ГАЗ ПАЙВАНДЧИ, ПАРКЕТЧИ, ЙЎЛ МОНТЕРИ, БЕЗАКЧИ — ПЛИТКАЧИ, ҒИШТ ТЕРУВЧИ, ТЕМИР ЙЎЛЛАРНИ БЛОКИРОВКАЛАШ ВА МАРКАЗЛАШТИРИШНИ СИГНАЛИЗАЦИЯЛАШ БЎЙИЧА СЛЕСАРЬ — ЭЛЕКТРОМОНТАЖЧИ, СЛЕСАРЬ — САНТЕХНИК, ДУРАДГОР** (ёғочга ўйиб гул солувчи).

Ўқиш муддати — 1 йил ва 3 йил.

БИЛИМ ЮРТИГА 8—10-СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИ 15,14 ЁШЛИЛАР ВА УНДАН КАТТА ЁШДАГИ ЙИГИТ — ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Билим юртида 3 йил ўқиган ўқувчиларга билим юртларини тугатгач тўлиқ ўрта маълумот ҳамда эгаллаган касблари бўйича диплом берилади.

Ўқувчиларга кунига уч маҳал иссиқ овқат ва бепул кийим — бош берилади. Ишлаб чиқариш практикаси даврида ўқувчиларнинг ишлаб топган меҳнат ҳақларидан 50 проценти уларнинг ўзига берилади. Ўрта маълумот билан билим юртига ўқишга кирганларга ҳар ойда 30 сўмдан стипендия тўланади. Совет Армияси сафидан ҳарбий хизматни ўтаб қайтганлар учун ҳар ойда 72 сўмдан стипендия берилади.

Совет Армияси сафидан ҳарбий хизматни ўтаб қайтиб келганлар темир йўлларни блокировкалаш ва марказлаштиришни сигнализациялаш бўйича слесарь — электромонтажчи ихтисослигига қабул қилинадилар. Улар учун ўқиш муддати 6 ой. Ҳар ойда 90 сўмдан стипендия берилади.

Билим юрти яхши жиҳозланган ётоқхонага, ошхонага ва спорт залига эга.

Бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ва спорт секциялари мавжуд.

Билим юртини аъло баҳоларга битирганлар ўрта махсус ва олий ўқув юртларига ўқиш учун йўлланма билан юбориладилар.

БИЛИМ ЮРТИГА ҚАБУЛ КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИСИЗ ЎТКАЗИЛАДИ.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш лозим: маълумоти тўғрисидаги ҳужжат (ёки аттестат), характеристика, 286-формадаги медицина справкаси, турар жойидан справка, 3Х4 см. ҳажмидаги 6 дона фотосурат.

Туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома ёки паспорт шахсан кўрсатилади.

АРИЗА ВА ҲУЖЖАТЛАР ҲАР КУНИ (якшанбадан ташқари) **СОАТ 9 ДАН 17.00 ГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.**

МАШҒУЛОТЛАР 1 СЕНТЯБРДА БОШЛАНАДИ.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Ҳамза райони, Слоним кўчаси, 113-уй (15, 23, 26, 61 автобусларнинг «Иззат магазини» бекати). Телефон 96 — 17 — 61.

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитетининг

«УЗБЕКСЕЛЬМАШ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ БАЗАСИДАГИ
214-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
қуйидаги ихтисосликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

токарь-универсал (токарь-каруселчи, программа билан бошқариладиган станокларнинг оператори), **саноат ускуналари бўйича слесарь-ремонтчи, электр пайвандчи, слесарь, механик, йиғувчи, фрезерчи, электромонтажчи, машинада қолипловчи, слесарь-асбобсоз, штамповкачи.**

Ҳамма ихтисосликлар бўйича ўқиш муддати 6 ой.
Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.
Машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Билим юртини битириб олган аттестатдаги баҳоларининг ўртача бали 4,5 бўлганларга олий ўқув юртларига киришда имтиёзлар берилади.

Билим юртини битирган ўрта маълумотлиларга ҳам билим юртини тугатганлик тўғрисида аттестат берилади.

Ўқувчиларга ҳар ойда 76 сўмдан стипендия, ишлаб чиқариш практикаси давридаги меҳнат ҳақининг 33 проценти берилади. Бошқа шаҳарликлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Билим юртида спорт секциялари, вокал-чолғу ансамбли ва миллий чолғу асбоблари ансамбли тўгараклари доимо ишлайди.

Машғулотлар группалар комплектлангандан сўнг бошланади.

ЎҚИШГА 8—10 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИ, 15 ЁШДАН 25 ЁШГАЧА БЎЛГАН ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: билим юрти директори номига ёзилган ариза, турар-жойидан справка, соғлиғи тўғрисида справка, маълумоти тўғрисидаги ҳужжат, туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома (ёки паспорт), 3х4 см. ҳажмида 6 дона фотосурат, таржимаи ҳоли.

Бошқа шаҳардан келган ўқувчилар турар-жойларидан пропискадан ўчишлари ва билим юрти ётоқхонасига пропискадан ўтишлари ҳамда ўзлари билан шахсий учёт карточкаси ВЛКСМ аъзолиги учёт карточкаси ва комсомол билетини олиб келишлари зарур.

Ҳужжатлар ҳар куни соат 9.00 дан 17.00 гача қабул қилинади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Ж. Обидова кўчаси, 70-уй (2, 16, 25, 29-трамвайлар, 8, 9, 115, 112, 72, 60, 24, 44-автобусларнинг «Ғалаба боғи» бекати). Телефон 35-08-12.

«Н» ҚИСМДАН МАКТУБ

БАҲОДИРНИНГ БАҲОДИРЛИГИ

Йўл чеккасида бораётган киши орқадан келиб урилган машина зарби билан ариққа йиқилиб тушди. Ҳайдовчи машинани тормозлашга қанчалик уринмасин, катта тезликда келаётганлиги учун машина унга бўйсунмади. Оқибатда фалокат юз берди.

Ҳайдовчини қўрқув босди. Бир муддат иккиланиб турди-да, шошганча машинага газ берди. Оқ рангли «Жигули» жиноятчини олиб учди.

Бу воқеа шундай тез ва кутилмаганда содир бўлдики, уни нарироқда ўз машинасидан кузатиб турган Баҳодир Маҳмудов дастлаб бир оз шошилиб қолди. Лекин дарҳол жароҳатланган кишига қараб югурди. Уни рўпарадан келаётган таксига чиқардида, ўзи машинасига ўтириб, жиноятчининг изига тушди.

Баҳодир жиноятчи ҳайдовчини узоқ масофагача қувиб борди. Лекин уни тўхтатишнинг иложи бўлмагач, олдиндаги ГАИ постига хабар берди. Автоинспекторлар қочоқ ҳайдовчини дарҳол қўлга олдилар.

Оддий солдат Баҳодир Маҳмудовнинг Тошкент шаҳридан ҳарбий хизматга чақирилганига бир йилдан ошди. Шу даврда у тартиб-интизомли, чиниққан, бурчга садоқатли, жасур жангчи сифатида танилди.

Яқинда уни сафдош дўстлари қизғин табрикладилар. Баҳодир Маҳмудов милиция ходимларига ўз вақтида ёрдам бергани учун бўлинма командири унга жамоатчилик номидан раҳматнома эълон қилди.

А. ПИГИЛОВ.

АЪЛОЧИЛАР СЛЁТИ

Авиасозлар санъат саройида Тошкент Давлат медицина институти аълочи талабаларининг слёти бўлиб ўтди. 1189 нафар студент иштирок этган бу анжуманда институт ректори Орхан Сирожиддинович Маҳмудов «Аълочи ва актив талабаларнинг ғоявий-сиёсий, тарбиявий ишларни янада яхшилашдаги вазифалари» ҳақида доклад қилди.

Слётда ўқишда, жамоат ишларида юксак намуна кўрсатиб келаётган санитария-гигиена факультетига институт кўчма Қизил байроғи топширилди. Шу факультетнинг 302 группаси эса вимпел билан тақдирланди.

Слётда профессорлар, ўқитувчилар, институт комсомол комитетининг ходимлари ҳам иштирок этишди.

Л. ШАРОФИДДИНХЎЖАЕВ,
студент.

Ажойиботлар ОЛАМИДА

БАЙКАЛ ЁҚАСИДАГИ УЧТА ТЕГИРМОН

Кенг новлар орқали оқаётган кўклам суви қадимги тегирмонларни ҳаракатга келтирди. Очиқ ҳаводаги музейнинг экспонатлари бўлиб қолган новларнинг иккинчи ҳаёти шундай бошланди. Иркутскни Байкал соҳили билан боғлайдиган йўлнинг 47 километрида бутун Шарқий Сибирдан келтирилган халқ ёғоч меъморчилиги ёдгорликлари йиғилди.

Бу ёдгорликларнинг баъзилари қарийб минг километрли йўл босди. Тайгадаги Илим ва Ангара соҳилларидан икки юз ва ҳатто уч юз йиллик деҳқон уйлари келтирилди. Ҳовлидаги иморатлар, қўриқчи миноралар, ўтмиш моддий маданиятининг бошқа далиллари ҳам унутиб қўйилгани йўқ.

Сув тегирмонлари мутахассисларни алоҳида қизиқтиради. Архив ҳужжатларига кўра 1728—1732 йиллар Илим уездининг ўзидагина 250 тадан ортиқ тегирмон бор экан. Шулардан бизгача атиги учтаси етиб келибди. Бу тегирмонларни авайлаб бўлак-бўлак қилиб ана шу зонага келтиришди.

Тегирмонлар кетма-кет қурилган, шунинг учун ҳам ҳар томчи сувдан мумкин қадар унумлироқ фойдаланилган.

В. ХОДИИ.
Иркутск.

ТАСС мухбири.

ТУЯ ҚЎШИЛГАН АРАВАЛАР

Қумликдан узоқ Оренбург областида ҳам туяларни учратиш мумкин. Улар бу ерда ҳайвонот боғларининг экспозицияси эмас, балки хўжаликлар меҳнаткашларининг содиқ ёрдамчиларидир.

Сўл Элек районидаги «Трудовой актив» колхозида қўш ўркачли туяларнинг юриш маршрути узоқ эмас: силос траншеяларидан сут ва қўйчилик фермаларигача қадар боради. Бу ерда улар ем-хашак ташийди.

Колхоз отбоқари Ж. Демитбоев туяларни ёзин-қишин ишга тайёрлайди, уларнинг парвариши содда. Туя трактор тележкаларини бемалол торта олади. Ҳозир колоз фермаларида еттита туя тракторни дала ишларига бўшатиб, ишламоқда. Туяларни боқишда маблағ деярли талаб этилмайди — хўра ҳайвон пичан, сабзавот палаги ва бошқа ўт-ўланларни еяберади.

В. ЯШИН,
Оренбург.
ТАСС мухбири.

Редактор Н. НАСИМОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

МТ-I. 9.00 — Время. 9.40 — Қувноқ стартлар. 10.25 — Тириклар ва ўликлар. Бадиий фильм. 1-серия. 12.00 — Телефильм. 12.25 — Фильм-концерт. 12.45 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.00 — Москва комсомолининг ишлари. 16.45 — Пушкин шеърияти оламида. 17.35 — К. Дебюсси. Прелюдиялар. 18.15 — Шахмат мактаби. 18.45 — Болаларни ҳимоя қилиш халқаро кунига. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Миллионлар ленинча университети. 19.55 — Тириклар ва ўликлар. Бадиий фильм. 2-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Дунё ва ёшлар. 22.40 — Дунё воқеалари. 22.55 — Оқшом тароналари.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Телефильмлар. 10.00— Опералардан хорлар. 10.30 — Б. Васильев асарлари саҳифаларида. 11.20 — Сен яратган боғ. 11.50 —Хўжалик юритиш мактаби. 12.50 — М. И. Глинка. Туғилган кунининг 180 йиллигига. 14.35 — Ё остидан ё устидан. Бадиий фильм. 16.05 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Кўплаб сифатли товарлар етказиб берайлик. 19.20 — Баҳор байрами. 19.45 — Биз БАМни қуряпмиз. 20.50 — Инсон ва қонун. 21.20 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Шаҳар товушлари. Бадиий фильм. 5- ва 6-серия-лар. 23.35—Спорт кўрсатуви.

ЎзТВ-I. 10.00 — Ахборот. 10.20 — Энди кетаверишсин. Бадиий фильм. 12.15 — Касблар ҳақида ҳикоялар. 12.45 — Ҳужжатли фильм. 13.00 ва 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Сўз кетидан сўз келар. 18.35 — Ёшлик. 19.00 — Бузилмас иттифоқ. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Бузилмас иттифоқ. 20.30 — Ахборот. 20.50 —Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари VIII Халқаро Тошкент кинофестивали. 23.05 — Янгиликлар.

ЎзТВ-II. 9.00—15.00 —МТ-II. 18.35 — Ҳужжатли фильм. 18.50 — Стадион ҳамма учун. 19.40 — Тошкент янгиликлари. 20.00 — Ҳам меҳнат, ҳам маҳорат. 21.30 — МТ-II.

БИЛДИРИШ

«Тошкент ҳақиқати» редакцияси ҳузуридаги ишчи мухбирлар университетининг навбатдаги машғулоти 1 июнь кеч соат 18 да бўлади.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 31/V да **Зебуннисо.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 31/V да **Тошкентликлар.**

Р. 13718. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. В. 1712. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12